

Chefen har ordet:

Kamrater!

Ännu ett år har gått i vår kamratförenings 80-åriga historia!

När jag skriver detta är det mellandagarna och jag ser fram mot det nya året, 2018.

År 2017 har varit händelserikt för vår förening. Under året har vi ägnat en stor del av vårt engagemang åt Finlands 100 år som självständig stat. Vid årsmötet gästades vi av Finlands konsul i Halmstad, Stefan Ägren, som redovisade delar ur Finlands historia och dess fyra krig under 1900-talet. Stefans exposé blev ett bra avstamp för oss som i månads-skiftet augusti-september åkte på kamratförenings resan till Finland.

Succéresa

Väl förberedda fick vi på plats kunskap om vilken betydelse marskalk Mannerheim haft, ta del av historiska händelser i Helsingforsområdet, Halmstads vänort Hangös olika skeenden och Åbos svenska historia. Resan blev en succé, inte minst tack vare god reseledning av Gunnar Ohlsén med medarbetare. Utan alla dessa hängivna och väl förberedda medarbetare skulle våra resor inte bli så uppskattade som de är.

I juni ställde vår förening upp med stort stöd till SMKR:s nordiska militära kamratföreningsmöte i Halmstad under tre dagar.

Jag vill påstå att vår förening på ett fantastiskt sätt ställde upp med över tjugo medlemmar och såg till att mötet för våra nordiska kamrater blev över förväntan bra. Ett stort tack till alla för ett mycket gott arbete före, under och efter mötet!

Över 1 000 medlemmar

För femton år sedan hade vi i föreningen en livlig diskussion om hur vi ska kunna överleva på sikt. Vi kan i dag konstatera att vi fortsatt är över tusen medlemmar och att vi får in cirka 25 nya medlemmar varje år. Nyrekryteringen kommer främst från hemvärnet och från anhöriga till före detta tjänstgörande vid vårt regemente och vår brigad. Ni är alla mycket välkomna och dessutom viktiga för fortsatt utveckling av vår förening.

Mycket på programmet

Jag har nu nämnt tre händelser under året som präglat vår verksamhet. Men självklart har vi som vanligt genomfört vårt årsmöte och julkunchen på ett trevligt sätt. Vi har även deltagit i Veterandagen, Lv 6 sommaravslutning, Lv 6

medaljutdelning efter utlandstjänstgöring, FN-dagens firande, Regementets dag samt Lv 6-möte med dess kamratföreningar. Att vi är närvarande och synliga vid Lv 6 olika engagemang är oerhört viktigt för vår förening. Jag kan med glädje se att flera av våra medlemmar med glatt humör alltid ställer upp.

Osäkert läge

I förra årets medlemsblad beskrev jag kortfattat hur det säkerhetspolitiska läget i vår del av världen förändrats och att det politiska uppvaknandet i Sverige hade börjat vad gäller försvars- och säkerhetspolitiken.

Tendensen har fortsatt under det gångna året, både med ytterligare resurser till Försvarsmakten och med återtagande av större försvarsmaktsövningar, plikttjänstgöring samt

ytterligare utökat samarbete med främst våra nordiska grannländer. Höstens försvarsmaktsövning Aurora visar på stora luckor i vår försvarsförmåga.

Prioriteringssak

Vi får bara hoppas att uppbyggandet av det nya militära och civila försvaret får fortsatt prioritet. Det kommer att ta tid och kräva ytterligare resurser innan trovärdigheten i vår försvarsförmåga både inom och utom landet är tillräckligt stor.

Avslutningsvis hoppas jag att 2018 för er alla har börjat på ett positivt sätt och att vi ses vid några av kamratföreningens aktiviteter under året.

Johan Rydén
Ordförande

Årsmötet 2017

Fredagen den 7 april 2017 hölls årsmöte i Lv 6 aula med nästan 90 medlemmar närvarande.

Föreningens ordförande, Johan Rydén, inträdde till regementets igenkänningssignal, varefter fanförelse inmarscherade med Kamratföreningens fana och Hallands regementes fana.

Ordföranden hälsade de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till dagens föredragshållare, Finlands konsul i Halmstad, Stefan Ågren, med hustru Seija, inbjudna gäster och Skånska Husarsextetten.

Ordföranden höll parentation över de medlemmar som avlidit sedan föregående årsmöte. Ordförande anbefallde även att våra tankar skulle gå till offren och deras anhöriga vid händelserna i Stockholm tidigare under dagen,

varefter musikkåren spelade Prästernas marsch ur Trollflöjten av Wolfgang Amadeus Mozart.

Musikkåren under ledning av Jan Norén, genomförde därefter en mycket uppskattad konsert.

Årsmötesförhandlingar

§ 1 Föreningens ordförande, överste Johan Rydén, förklarade årsmötet 2017 öppnat.

§ 2 Johan Rydén valdes till ordförande och Jan Dorf till sekreterare för mötet.

§ 3 Jarl Wallefors och Johan Wallefors valdes att jämte ordföranden justera årsmötets protokoll.

§ 4 Årsmötet fastställdes stadgeenligt utlyst.

§ 5 Utdelad föredragningslista för mötet fastställdes.

§ 6 Styrelsens verksamhets- och förvaltningsberättelse föredrogs och lades med godkännande till handlingarna.

§ 7 Revisor Rolf Eklund redovisade revisorerens revisionsberättelse.

§ 8 Styrelsen och styrelseledamöter beviljades ansvarsfrihet för 2016 års förvaltning.

§ 9 Årsmötet godkände styrelsens förslag om oförändrad medlemsavgift på 100 kr för 2018.

§ 10 Styrelsens förslag till arbetsplan för verksamhetsåret 2017-2018 fastställdes.

§ 11 Styrelsens förslag till resultatbudget för 2017 fastställdes.

§ 12 Inga motioner hade inkommit.

§ 13 Johan Rydén omvaldes till föreningsordförande, tillika styrelsens ordförande för 2017-2018.

§ 14 Till styrelseledamöter under två år omvaldes Gunnar Ohlsén, Håkan Söderberg, Jan Dorf och Bo Westman.

§ 15 Till styrelseledamot under ett år valdes Benny Nord (fyllnadsval).

§ 16 Till ersättare under ett år omvaldes Lena Wallin, Peter Höglund och Jennie Mared.

§ 17 Till revisorer omvaldes Tommy Jacobson och nyvaldes Rolf Eklund. Till ersättare omvaldes Bo Hervén och nyvaldes Claes-Göran Andersson.

§ 18 Till valberedning omvaldes Thomas Andersson (sammanställande) och Joachim Bergqvist.

§ 19 Sten-Erik Carlsson framförde hälsningar till det församlade årsmötet från Ann och Carl-Gustaf Bergensträhle.

§ 20 Ordföranden tackade styrelsen, revisorerna, valberedning, avgående revisorn Gunnar Johansson och Tomas Andersson som avgick

ur valberedningen. Ett särskilt tack till alla bidragsgivare.

§ 21 Ordföranden tackade alla för visat intresse och förklarade årsmötet avslutat.

Ordföranden utdelade Kamratfondens stipendium om 2 000 kr till Jan Norén som erkänsla för att han, som musikalisk ledare för olika musikgrupper vid ett flertal årsmöten och även i övrigt, har glatt Kamratföreningens medlemmar med taktfast marschmusik och medryckande populärmusik på ett för varje år alltmer professionellt sätt.

Efter årsmötet höll Finlands konsul i Halmstad Stefan Ågren, föredrag om "Finlands fyra frihetskrig under 1900-talet".

Middagen intogs på officersmässen, dit ordföranden Johan Rydén kunde hälsa 75 gäster och medlemmar välkomna. Allt var perfekt regisserat av Lars Folkesson.

Dagens hedersgäst, överste Anders Svensson, C Lv 6, framförde gästernas tack för middagen och den sedvanligt fina inramningen vid föreningens årsmöte.

I direkt anslutning till middagen höll Lars Ahlberg ett föredrag om kamratföreningens grundare Axel Gyllenkrok, vars porträtt kvällen till ära med anledning av 80-årsjubileet flyttats till ordersalen på mässen.

Dagen avslutades med kamratlig samvaro på officersmässen, med bland annat lotterier med förmåliga vinster skänkta av Göran Lundahl, Ann-Louise Carlsson och Kamratföreningen.

Jan Dorf
Sekreterare

Årsmötet 2018 äger rum fredagen den 20 april kl 18.00

RESAN TILL FINLAND

som firade 100 år

Årets resa gick till Finland för att uppmärksamma att landet varit självständigt i 100 år. Inte att förglömma har Finland i historien varit ryskt (1809-1917) samt svenskt i 700 år.

Deltagarantalet var högt. Redan en dag efter tidningens utskick var resan fulltecknad. Slutresultatet blev två bussar med 90 deltagare. Fyra deltagare anslöt i Stockholm, bland andra vår ordförande med fru. Av vikt är att nämna att även vår veteran Axel Ahlfors, 97 år, deltog med nyansskaffat åkmedel. Under resan blev han uppskattat hjälpt av ett fyrmannagång (och andra medlemmar).

Efter sedvanlig ilastning utanför Lv 6 onsdag morgon avgick bussarna enligt plan. Starten på vår femdagarsresa hade börjat. I vår buss ökades volymen i den bakre delen och "fuktiga" uttryck hördes.

Information fick vi i bussen som vanligt. Först visades filmen "Hur Sverige förlorade

Finland". Vi fick också se bildspelet "Finska inbördeskriget". Anders Eidergård berättade om 16-officerare i finska vinterkriget.

Vid Östgötaporten i fint väder blev det stopp för fältlunch à la Jarl som vanligt. Filmen "I Stalins skugga" visades vid fortsatt resa. Väl framme i Stockholm blev det ombordstigning på färjan Mariella och direkt samling i matsalen för gemensam buffé. Gott och trevligt som vanligt. På kvällen blev det taxfreeinköp och trevligt umgänge. Natten var lugn på Östersjöns hav. Påtalades och noterades att svensk och finsk tid skiljer en timme. Märktes vid några tillfällen under resan.

Torsdag morgon anlände vi till Helsingfors. Där blev det stadsrundtur med guide. Vi

Vi blev guide i mindre grupper vid fästningen Sveaborg. Foto: Bo Criwall.

besökte bland annat Uspenskijkatedralen och minnesplatsen för Sibelius. Sedan fortsatte vi med båt till sjöfästningen Sveaborg (byggd under svensk tid 1748), där vi inledde med lunch på restaurang Panimo. I samband med lunchen inträffade ett litet slagsmål mellan två finländare. Våra båda medföljande läkare sattes omedelbart in på platsen.

Därefter blev det guidad tur, en sevärighet av klass. Vi såg torrdockan, ubåten Vesikko samt borggården med svenske greven Augustin Ehrensvärds grav. Klara med besöket åkte vi till hotell Sokos Hotel Vantaa för inkvartering. Efter avlastning och förberedelser på rummen samlades vi på kvällen till gemensam middag. Vår ordförande hälsade oss välkomna iklädd sin röda "kavaj". Axel ombads flytta från vårt bord till att sitta bredvid den svenske försvarsattachén. Axel svarade: "Tyvärr, men jag stannar här hos mina trevliga vänner."

Fredagen började med tidig uppstigning och frukost. Sedan i väg till svenska ambassaden, där försvarsattachén överste Peter Stolt höll ett intressant föredrag. Färdiga gick vi via Salutorget och marknadshallen till Mannerheimmuseet där vi i tre grupper i två omgångar

guidades runt. Museet är i orört skick som när det lämnades. Veldig fint och historiskt med svenska kopplingar. Eftersom fotoförbud rådde kan vi inte visa smygtagna foton. Sedan lunch i stan på Bryggeri Helsinki, där vårt bord tog ölplanka.

Mätta fortsatte vi med buss till Sandudds hjältegravar. Här besökte vi Mannerheims grav, presidentgravar (Uhro Kekkonen med flera) och mängder med krigsgravar. Lyckligtvis hittade Axel sin lillebrors grav (Gustav Fredrik Ahlfors). Denne stupade under striderna sommaren 1944 på Karelska näset.

Efter detta besök släpptes vi av i centrala Helsingfors för fri tid. Vårt gäng besökte Senatstorget, gick förbi presidentpalatset, tog en utefika där tre finländare gärna talade svenska med oss. Sedan gick vi och åt på restaurang Bystro. Huvuddelen åkte till hotellet tidigt med bussarna. Vi, ett mindre gäng, åkte hem kl 21.00. På väg från matstället till bussen blev vi glatt överraskade. På salutorget var det fullt med veteranbilar och ett band som började spela. Det började spritta i benen hos några av oss. Många intressanta bilar kollades före återresan. Åter på hotellet avslutades den dagen.

Stabschefen vid Nylands brigad, Jörgen Engroos, guidar oss vid Hangöfronten på den så kallade "krigsstigen". Foto: Claes Norelöv.

Lördagen var det ännu tidigare upp och frukost 06.30. Hotellrummen tömdes och lämnades och bussarna ilastades. Under resan såg vi filmen "Hangö förr och nu". Axel föreläste i ena bussen om sin tid vid fronten.

Vi åkte till Hangö frontmuseum. Vid denna plats gick frontlinjen under fortsättningskriget. Nyligen hade detta restaurerats och byggts ut. Efter en intressant inledning av Martina Lindberg gick vi runt i museet. På en vägg läste vi att många barn under kriget skickades barn till Sverige, och från Hangö reste de flesta till Halmstad.

Klara med museet var det dags för Stridsstigen. Med guide gick vi i grupper runt i resterna av delar där den svenska frivilligbataljonen SFB, hade varit befäst. Den var på plats juli-augusti 1941 och hemförlovades 18 december 1941. Över mossen kunde vi även se kanten av de ryska ställningarna där prickskyttar kostade tre svenskar livet. SFB:s totala förluster vid Hangöfronten var 26 stupade och 80 sårade.

Runt stigen vi gick såg vi mängder av blåbär, lingon och kantareller. Vi blev varnade för minfaran men hungriga som vi var kunde vi inte motstå frestelsen.

Rundvandringen avslutades vid "Den gyllene freden", ett väl bevarat värn. I värnet

utanför kunde inte Jarl Wallefors låta bli att testa kulspjutran.

Axel var under kort tid 1941 i Hangöområdet innan han kommenderades till Svirfronten. Vid striderna där blev han 12 augusti 1941 av med sin vänstra arm på Karelska näset. Axel var i Hangöområdet direkt efter kriget och har inte förrän nu återsett området.

Därefter åkte vi till Nylands brigad där vi inledde med lunch i matsalen. All synlig information var som standard på svenska i detta område. En av oss blev på skoj hjälpt att äta av trevlig svensktalande personal i blå klädsel. Mätta samlades vi vid en minnessten utanför och där inleddes en guidad tur på brigadens område.

Brigadens garnisonsområde ligger i Dragsvik, 90 km väster Helsingfors och nära Ekenäs centrum. Beväringutbildningen, främst kustjägare, utbildas på svenska. Finland har allmän manlig värnplikt och frivillig för kvinnor.

Framme i officersmässen fick vi ett intressant föredrag. Detta avslutades med utdelning av presenter och att vi, väl förberedda, sjöng Hallandsbrigadens visa. Inne på mässen var det bara en som fick röka – en älg som hängde på väggen! Innan vi avreste med bussarna fick Axel träffa sin ende nu levande plutonskamrat

Jarl Wallefors testar en erövrad rysk lätt kulspjutran DP28 i värnet vid Hangö-fronten. Siw Mehiläinen är beredd som laddare. Foto: Bo Westman.

Axel Ahlfors (97 år) träffar äntligen sin kamrat Henry Steen. Foto: Bo Criwall.

Henry Steen, två år yngre än Axel, och dennes son, båda ditkörda av Lars Odrup, vår förre regementskamrat.

Bussarna rullade vidare och vi fick se en film, "Åbo slott och Åbo", i bussen. Framme vid Åbo slott guidades vi i grupper runt i detta historiska slott. Det grundades på 1280-talet och användes då av den svenske kungens ståthållare och soldater. Slottet har ändrats under åren. Johan III hade under sin tid som hertig av Finland slottet som huvudsäte. Finlands generalguvernör Per Brahe den yngre har bott där. Enligt historien är det endast en som rymt från dess fängelsehåla. Ingen vet hur – den troligaste förklaringen är genom toaletthålet!

Ut kom även vi när det var klart, men vi tog dörren. Med bussarna for vi till färjeområdet där det på olika platser fikades före avresan. Ombordstigningen på nya färjan Viking Grace blev försenad. Som vanligt snabbt till hytten men trots snabba förberedelser blev det först 20.55 god gemensam buffé. Mätta och trötta slutade dagen i färjehytten efter inköp av taxfree.

Söndagen inleddes ännu tidigare med frukost 05.30 på färjan i Stockholm. Efter avstigning och ilastning i bussarna lämnade fem personer resan och tackade för sig. Vi andra fortsatte trötta sydväst ut. Ett stopp för lunchuppehåll gjordes efter platsbyte på Rasta i Klevshult. Film från 2016 års resa till Nederländerna visades.

Resan avslutades utanför Lv 6 en timme före planerad ankomst. Innan vi lämnade avtackades bussförarna Ebbe och Ralf, våra reseledare, Göran Lundahl och Axels hjälp-personer. En mycket trevlig och minnesvärd resa var slut. Alla inväntar vi resan 2018...

Bo Westman
F d officer vid I 16

Nordiska mötet, XXXVI, i Halmstad

Det 36:e nordiska militära kamratföreningsmötet hölls i Halmstad den 14-18 juni 2017. På trappan vid rådhusets port stod kungarna Kristian IV och Gustav II Adolf, till synes väntande på oss närmare 200 delegater från de nordiska länderna.

Kungarna hade träffats redan 1619 på det då alldeles nybyggda slottet i Halmstad; Gustav II Adolfs ärende var att gälda den sista delbetalningen av Älvsborgs andra lösen, som vid freden i Knäred 1613 hade bestämts till en miljon riksdaler silvermynt.

Vi hade i vårt logi på Lv 6 på Galgberget stigit upp i ottan, intagit en stärkande frukost samt med Skånska husarsextektens hjälp hälsat våra nationsflaggor. Vi hade också genomfört en ceremoni med kransnedläggning vid veteranstenen i Norre Katts park samt med trumkår marscherat på gruppkolonner genom Norre port till Stora torg.

Kommunstyrelsens ordförande, Johan Rydén, var på plats och välkomnade oss till

Halmstad och till det vackra rådhuset i tegel. Rundvandringen i rådhuset blev en verklig konstrunda med Halmstadgruppens och andra framstående konstnärers alster att beskåda. Det blev också tillfälle till provsittning av de 71 fullmäktigestolarna och att lyssna till Johan Rydéns redogörelse för de politiska partiernas balansakter i plenisalen.

Träffade 91:an

På eftermiddagen fick vi på Garnisonsmuseet träffa 91:an Karlsson och alla mustiga befäls personer i hans närhet. Där fanns också interiörer, vapen och materiel som gott räcker till ytterligare några besök därstädes. På kaserngården fanns utställning av modern

krigsmateriel och raska instruktörer som lärde oss allt vi borde veta om utrustningen.

På Skedalshed visades luftvärnets utrustning som funnits efter hästanspanningens tid. En Ivakan (luftvärnsautomatkanon) kunde skjuta 120 skott på en minut! I regementets hörsal blev det sedan ett pedagogiskt och intressant föredrag av luftvärnets stridsskolas ställföreträdande chef Johan Kämpe om dagens svenska luftvärn samt luftvärnets utveckling. Luftvärnet har två bataljoner och skall skydda, bekämpa, hindra, störa, understödja och luftövervaka. Deras radar täcker samtidigt nästan hela södra Sverige.

Besökte flygmuseum

Dag två var särskilt nyttigt för alla markbundna delegater (armépersonal). I Ängelholms flygmuseum fick vi lära oss att inte bara känna igen alla flygplan från J 21 och J 29 till JAS 39, utan också vilka prestanda varje plan har.

F 10:s kamratförenings piloter hade gått man ur huse för att lära oss allt de kunde. Besöket avslutades med avancerad flyguppvisning, som gjorde några besökare alldeles yra.

I Halmstads hamn fick vi en snabbutbildning på korvetten Sundsvall. Besättningens 40 officerare och sjömän lärde oss allt om korvettens kapacitet och beväpning. En svaghet, som vi kanske inte skall nämna, är det egna skyddet mot luftburna robotar. Men den detaljen kan nog komma att avhjälpas så småningom.

Den tredje dagen började på FMTS. All teknisk utbildning inom Försvarmakten samordnas av Försvarmaktens tekniska skola i Halmstad. Det gäller även den tekniska utbildning som sker vid andra förband, skolor eller centra. Skolan ansvarar för att upprätthålla och utveckla insatsförsvarets tekniska bataljon. Stora krav ställs på tekniska officerare under en internationell insats på grund av att utrustning belastas hårdare och tillgången på reservdelar

Ordförandena för respektive land i täten och därefter svenska delegationen under marsch från Norre Katts park till rådhuset. Foto: Jan Erik Nordberg.

Besök vid Länsstyrelsen på Halmstad slott. Foto: Jan-Olof Johansson.

och verkstäder är sämre än hemma. Officerare, specialistofficerare och civil personal utbildas för alla försvarsgrenar i kurser som varierar i längd mellan ett par dagar och ett helt år. FMST utbildar också flygtekniker, flygledare och officerare från en rad länder på exempelvis JAS 39 Gripen, helikoptersystem och stridsvagn 122. Skolan stöder även försvarsindustrin med teknisk utbildning i samband med exportaffärer. Vi lärde oss mycket om materielen, men lyckades inte begripa den fullt ut.

Slottshistoria

På eftermiddagen blev det mottagning och visning av slottet. Kristian IV såg till att slottet byggdes för hans rekreation. Slottet ligger intill Nissan och utanför den gamla stadskärnan. Och tur var det, för på hösten 1619, ett par år efter att slottet var färdigbyggt, brann hela staden utom kyrkan och några stenhus ned till grunden. Kristian lät göra en ny stadsplan med bredare gator och i ett rutnät som påminner om Manhattans och Vancouvers stadsplaner.

Samtidigt med FMST-utbildningen genomfördes på Nyårsåsens övningsfält en landskamp i skytte med pistol och automatkarbin. Tävlingen höll hög klass och blev mycket spännande med särskjutning mellan fyra skyttar om silvermedaljen. I slutprotokollet blev det en guld-, en silver- och en bronsmedalj till Sverige. Norge tog en guld- och en bronsmedalj och Danmark tog en silvermedalj. I nationstävlingen tog Sverige hem segern och vandringspriset med 360 poäng. Norge hade 348, Danmark 316 och Finland 212 poäng.

Varmt tack till förbundets ordförande Anders Emanuelson och hans medarbetare för ett innehållsrikt och förnämligt genomfört möte! Nästa nordiska möte äger rum i Elverum, Norge, den 13-16 juni 2019.

Alf Eckerhall

*Ordförande i Norra Smålands
Regementets Kamratförening i Stockholm*

97 års män på vårutflykt

97 års män gjorde i maj 2017 ett studiebesök i S:t Nikolai kyrka i Halmstad.

Våra 19 deltagare fick först information om kyrkan och därefter en guidad historisk rundvandring i denna historiska kyrka med både danskt och svenskt förflutet. Den kunnige guiden Peter Lundqvist gjorde ett mycket bra jobb.

Efter rundvandringen framförde ordförande Tomas Anderson ett tack till Peter Lundqvist

för besöket. Sedan samlades vi i ett hörn av kyrkan och genomförde årsmötet på två minuter!

Emedan tiden gått var alla fikasugna, så därför gick vi till Alla Hjärtans Hus nära kyrkan och avslutade med välbehövlig fika.

Bo Westman

Vad händer inom Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund?

Styrelsen leds med fast hand av Anders Emanuelson – vår siste chef för Hallandsbrigaden.

Bertil Andreasson har ersatts av Lars-Erik Uhlegård från Göteborg, som nu ansvarar för region väst.

Arbetet med att värva landets stora garnisoner till SMKR pågår och har varit framgångsrikt. P 4 och I 1 har anslutit sig, I 19 är på väg (?) och P 7 och K 3 är ”hang arounds”.

En omfattande analys av vår organisation har lagts ut på entreprenad. Konsulterna Lennart Blom, Ing 2, och Lennart Stenberg, I 19, har föredömligt lagt ner mycket möda på att genomlys organisationen och föreslå förbättringar. Detta resultat skall nu bearbetas av styrelsen och förhoppningsvis leda till en

bättre och mer ”frontnära” relation. Just glapet mellan styrelsen och de lokala föreningarna har upplevts alldeles för stort.

Ett led i att överbygga detta är regionala träffar mellan föreningarna, vilket genomförts i samtliga regioner under hösten 2017.

Vår kamratförenings stora fokus 2017 var det stöd vi gav Nordiskt Kamratföreningsmöte i Halmstad. Föreningens insats, tillsammans med andra kamratföreningar i Garnisonen, har givit oss mycket good will.

Alla frivilliga som hjälpt till skall ha ett mycket stort tack härför.

Gunnar Ohlsén

Lördagens bankett – en trevlig och rolig kväll i förbrödringens tecken. Foto: Jan Erik Nordberg.

Unionen Sverige-Norge 1814–1905

År 2014 var det 200 år sedan unionen mellan Sverige och Norge bildades. Unionen skapades av kronprins Karl Johan Bernadotte som ersättning för Finland, som Sverige förlorade till Ryssland 1809.

Jean Baptiste (Karl Johan) Bernadotte var en av de mest ansedda och krigserfarna marskalkarna i Napoleons armé. Han valdes till tronföljare i förhoppning att han som ledare för en svensk armé skulle återta Finland. Men Karl Johan hade föga förståelse för svenskarnas krav på återerövring. Han var väl insatt i Sveriges historia och såg att hotet mot Sverige i stället kom från Danmark. De hade vid upprepade tillfällen försökt återta förlorade provinser, särskilt efter freden i Roskilde 1658, där de förlorade Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän. Fientligheterna hade ofta startat från Norge. Detta hot ville Karl Johan en gång för alla eliminera.

Ryskt stöd

För att kunna genomföra planen behövde han stöd av Rysslands kejsare. Då kunde Karl Johan acceptera att Finland blev ryskt storfurstendöme. Det var en märklig omläggning av den svenska utrikespolitiken.

Som motprestation krävde kejsar Alexander att Karl Johan skulle delta med svensk trupp i alliansens fälttåg mot Napoleon, något som han med stor vanda tvingades acceptera. Det innebar att han måste gå i krig mot sina tidigare landsmän.

I slutfasen av kriget angrep Karl Johan Danmark söderifrån och tvingade danskarna att avstå Norge till Sverige genom freden i Kiel 1814. Med fredstraktatet lades grunden

till vad som senare skulle bli unionen mellan Sverige och Norge.

I detta ögonblick infriades svenskarnas förväntningar, men det var också allt. I övrigt blev inte unionen som den var tänkt ur svensk synvinkel. Ständiga motsättningar gjorde att Karl XIV Johan och hans tronföljare aldrig fick uppleva en union i samförstånd.

Då kung Oscar II nödgades acceptera unionsupplösningen den 26 oktober 1905 var det slutpunkten på en splittring som pågått under många år.

Läget i Norge

Norge hade varit en del av Danmark sedan medeltiden. Vid unionstillfället hade landet mindre än en miljon invånare.

Det var ett underutvecklat land med stor fattigdom och periodvis hungersnöd. Omkring 35 000 dog av svält 1809. Sverige var också fattigt även om följderna inte var lika drastiska. Sverige kunde dock leverera stora mängder livsmedel under unionens inledningsskede för att lindra Norges nöd.

Vägrade acceptera

Norrmännen kunde på inga villkor acceptera fredstraktatet. Om Sverige såg Norge som ersättning för Finland så var det för norrmännen ett tillfälle till frigörelse och ett första steg mot självständighet. I rask takt inleddes därför ett rådslag i en herrgård i Eidsvoll norr

Unionsflaggan till vänster och "det rene flagg" till höger. Bilder: Artikelförfattaren.

om Kristiania (Oslo). Ett hundratal normmän från olika samhällsklasser utformade vad som skulle utmynnas i grunddragen till Norges självständighet. Rådslaget pågick i sex veckor och resulterade i ny grundlag som antogs den 17 maj 1814, det datum som blev Norges nationaldag. Samtidigt valde norrmännen den danske prinsen Kristian Fredrik till kung.

Karl Johan vägrade att godta norrmännens agerande. En krigserfaren svensk armé med Västgöta Dals regemente anföll Norge. Efter korta strider enades parterna i Moss i augusti samma år om tolkningen av unionsavtalet med de justeringar som krävdes för att Karl Johan skulle acceptera grundlagen. Som följd av detta avgick kung Kristian Fredrik.

Huvuddragen i grundlagen

Det var Europas modernaste grundlag med storting och egen regering och med i allt väsentligt självständigt agerande, utom i utrikespolitiken som styrdes av Sverige.

Norge hade två statsråd (en statsminister) i den svenska regeringen för att bevaka norrmännens intressen.

Den svenske kungen var ländernas gemensamma regent. Eftersom Karl XIII var sjuklig styrde i praktiken kronprins Karl Johan.

Kungen hade vetorätt i stortingets beslut. Han kunde därmed vägra godkänna förslag till beslut tre gånger. Kom frågan upp på nytt gällde stortingets beslut utan att kungen kunde hindra detta.

Väckte missnöje

Sverige hade en riksståthållare i Kristiania med uppgift att bevaka Sveriges intressen i stortinget och norska regeringen. Ämbetet tilldrog sig norrmännens stora missnöje redan från början och irritationen skulle öka allteftersom tiden gick. Norsk trupp var förlagd i Stockholm.

Trots relativt stor frihet var norrmännen missnöjda eftersom de påtvingats unionen. Det fanns inte ett ens av frivillighet från början.

Unionens inledande skeden

Unionen innebar ett markant uppsving för norrmännen i många avseenden. De första 70 åren var i allt väsentligt fredliga och Norge

genomgick en omfattande modernisering i skydd av unionen, och handeln med andra länder ökade. Handeln innebar att norska handelsflottan växte. Den blev snart den tredje största i världen.

I många avseenden låg utvecklingen i Norge långt före Sverige, bland annat rörande järnvägsbyggen, sociala reformer, undervisning och sjukvård.

Vissa ljusglimtar

Det fanns trots allt ljusglimtar i det svenska mörkret. Karl XIV Johans ställning som unionskung (i Norge Karl III) stärktes. Hans popularitet ökade och han kröntes i Nidarosdomen i Trondheim och hyllades med paradgatan "Karl Johann" i Kristiania.

Men detta var på ytan. På djupet antog norrmännens gnissel allt allvarligare uttryck. Under senare hälften av 1800-talet blev situationen allt mer ohållbar. De svenska kungarna försökte rädda unionen men från norsk sida sökte man i stället på alla sätt spä på missnöjet och fördjupa den fientliga attityden mot Sverige.

År 1859 avskaffade stortinget ståthållarämbetet som ett första steg mot upplösning av unionen.

Konsulatfrågan och unionsflaggan

Förutom att ha blivit påtvingade unionen fanns det ytterligare två orsaker till det norska missnöjet. Sverige bemannade konsulatet runt om i världen medan norrmännen ansåg att det var deras uppgift, eftersom Norge var en utpräglad handels- och sjöfartsnation.

Den andra frågan gällde Sveriges krav på en unionsflagga ("sillsallaten") som bland annat skulle föras på alla handelsfartyg. Norge ville ha sin egen flagga ("det rene flagg").

Omkring 1890 uppstod en nationalistisk rörelse i Norge som ifrågasatte kungens och Sveriges överhöghet. Norrmännen var beredda på krig och stärkte sitt försvar genom att bygga ut befästningar längs gränsen. Dessutom beslöt stortinget 1898 att unionsflaggan skulle halas för gott. Nu kunde man i stället hissa sin egen flagga.

Vid ett historiskt möte den 27 maj 1905 i Stockholm vägrade Oscar II att godkänna en

lag om fria norska konsulat. Därmed avgick den norska regeringen och eftersom Oscar II inte kunde bilda någon ny ansåg stortinget den 7 juni 1905 att unionen upplöstes. Sverige protesterade omedelbart och konflikten skärptes.

Kriget nära

Sverige mobiliserade 70 000 man som svar på norrmännens utbyggnad av befästningar. Men det fanns en allmän förhoppning om att konflikten skulle lösas på fredlig väg.

Det är känt att Selma Lagerlöf ivrade för fred med Norge. Hon lär ha uppmanat riksdagsledamöterna att rösta för en fredlig lösning, och så blev det. Majoriteten i den svenska riksdagen röstade för en fredlig lösning men krävde att norrmännen skulle folkomrösta om unionens framtid.

I augusti 1905 röstade 368 208 norrmän för en unionsupplösning medan blott 184 var emot. Senare på hösten röstade 260 000 norrmän för monarki och 70 000 för republik. Det var bara män som röstade, kvinnor fick rösträtt 1913 (i Sverige 1921). Därutöver samlade Norges kvinnor in 250 000 underskrifter till stöd för unionsupplösningen.

Blidkades inte

De slutliga förhandlingarna inleddes i Karlstad. Men innan dess hade norrmännen försökt blidka Oscar II genom att erbjuda prins Carl Norges tron med ett årligt apanage om 700 000 kronor – och ett fint slott på landet, plus en del annat. Detta avvisades av både Oscar II och prinsen.

Efter tidvis hårda förhandlingar, som till största delen handlade om de norska gränsbefästningarna, lyckades man kompromissa om en fredlig lösning och den 26 oktober 1905 var unionen definitivt upplöst.

Den 18 november 1905 besteg den danske prinsen Carl, som Håkon VII, tronen i Norge. Han tog valspråket "Alt för Norge", samtidigt

som han döpte sin son Alexander till Olav. Oscar II ändrade sitt valspråk "Brödrafolkens väl" till "Sveriges väl".

Då och nu

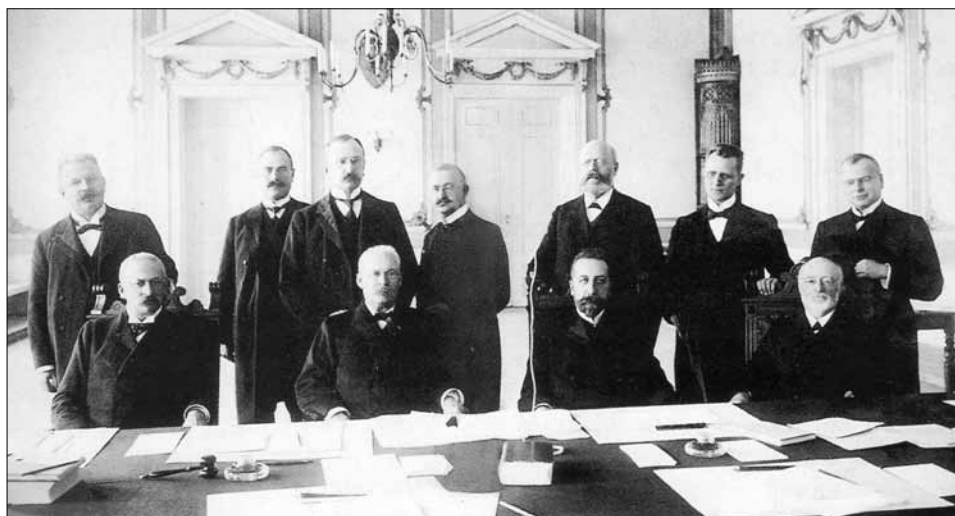
Historien om unionens födelse, dess utveckling och upplösning är en resa i en föränderlig tid. När förspelet till unionen inleddes var Sverige ett fattigt jordbruksland. År 1905 kännetecknades av lågkonjunktur men ändå hade en rad avancerade företag etablerats och det fanns både elektricitet och telefon.

Norrmännen upplevde ett delvis mer genomgripande uppsving. Steget in i modern tid visar att stora olje- och gasfyndigheter under de senaste decennierna haft och har enorm betydelse för den norska ekonomin. Det handlar om ofattbara tusentals miljarder norska kronor i en oljefond som dessutom beräknas växa i takt med nya fyndigheter.

Handeln mellan länderna har haft en stark utveckling och Norge är i dag vår tredje främsta handelspartner. Den nya Svinesundsbron som invigdes av kung Carl XVI Gustav och kung Harald gemensamt den 10 juni 2005 bidrar till att främja handeln mellan länderna.

2005 – en "markering"

Det var inte alla norrmän som jublade den 7 juni 2005, som firades som 100-årsdag av unionsupplösningen. Det fanns norrmän som ansåg att en bestående union kunde ha varit till fördel för båda länderna. De menade att Sverige och Norge gemensamt kunde ha utgjort en maktfaktor i Norden både ekonomiskt och på annat sätt – kanske?

Förhandlingsdelegationerna i Karlstad i september 1905.

Bertil Hansson
F d officer
vid Hallands regemente

Jullunchen 2017

Det blev en glad och trevlig jullunch i Kamratföreningens regi den 2 december. Först julglöggsmingel på kanslihusets fjärde våning med överraskande många långväga kamrater, hjärtliga hälsningar och mycket minnen. Därefter sedvanlig jullunch med hög stämning och snapsvisor av alla de slag, liksom limerickar.

Harry Lundqvist, representant för Flottans män, tackade för maten och önskade god jul samt ett fredligt 2018. Som avslutning på talet sjöng vi unisont Sveriges nationalsång. Vår ordförande Johan Rydén tackade sedvanligt personalen för ett gott arbete med årets jullunch, och present utdelades till var och en. Jullunchen avslutades med ett lotteri med många glada, nya vinnare. Många festdeltagare stannade kvar och fortsatte samkvämet på mässen.

Text och foto: Lars Björk

FOTO: BORIS LUNDOQVIST

Den 12 september 2017 samlades 22 av 31 möjliga kamratföreningar i Göteborg.

Lars-Erik Uhlegård, regionansvarig, hälsade de 42 deltagarna välkomna till Marinstugan på Nya Varvet och höll i dagen. Sekreterare blev Gunnar Ohlsén. Sedan följde en lång presentation av alla deltagande föreningar. De två rekommenderade minuterna överskreds av alla utom en. Efter avbrott för lunch fortsatte presentationerna. Den tänkta rundvandringen på varvet uteblev.

Förbundsordförande Anders Emanuelson presenterade nyheter från SMKR och förbundets sekreterare Jan-Olof Johansson, "Jolo", berättade om SMKR:s hemsida och gav tips. Efter korta avslutande diskussioner samlades alla för gemensamt foto.

Vår förening representerades av Bo Westman och Jan Erik Nordberg.

Bo Westman

Veterandagen 2017

Jag hoppas att du som läser denna tidning är väl förtrogen med vår nationella Veterandag, som firas i Stockholm och på många andra platser i Sverige den 29 maj varje år.

Tyvärr är det nog så, att det tar ett bra tag innan svenska folket känner till denna dag, till minne och ära av de veteraner, som tjänat i fjärran land och även "hemma på roten".

Årets högtidsdag hölls i sedvanlig ordning vid Veteranmonumentet i Norre Katts park i Halmstad, måndagen den 29 maj. Som ersättare för Chefen luftvärnsregementet, som övervarade ceremonin i Stockholm, talade under regntung sky överstelöjtnant Conny Hansen (bilden). Hemvärnets musikkår mu-

FOTO: CONNY BENJAMINSSON

sicerade och fanor från Garnisonens förband, Hallands regementet och Hallandsbrigadens kamratförening fladdrade för vinden. Krans nedlades vid minnesstenen.

Veterandagen blir 2018 en allmän flaggdag. Väl mött då!

Gunnar Ohlsén

AXEL GYLLENKROK

– oskicklig och skicklig

Det har gått några år sedan vi kunde läsa i tidningen: "En son till Axel W:son och Elin Gyllenkrok f. Frick, 9 augusti, Karlskrona". Sonen var förstås Axel Walfrid Carl Gyllenkrok och som officer skulle han bli, minst sagt, besvärlig.

Besvärlig inte bara för sin omgivning utan även för sig själv. Att han på många sätt var briljant står utom allt tvivel och han vann tidigt erkännande som både trupputbildare och instruktör. Därtill var han en duktig idrottsman och hans namn förekommer frekvent i tidens resultatlistor.

Senare i livet kom han även att erkännas som en framstående, och framför allt framsynt,

Axel Gyllenkrok på ett fotografi från 1925. Axel Ljungdahl tjänstgjorde en tid under Gyllenkrok och han skrev senare: "Jag fick intrycket att han var känslökall, tyckte att det på något sätt återspeglades i blicken från hans ljusblå, kalla ögon." Foto: Digitalt museum.

taktiker. Självförtroende och handlingskraft skulle främjas, stridsutbildningen skulle vara adekvat och inför Kungl Krigsvetenskapsakademien 1944 sade han bland annat att "marschen mot slagfältet [skall] anträdas från rekrytens första tjänstgöringsdag." Men Gyllenkrok var trots all sin framsynthet i grunden auktoritär. Hans brist på balans och omdöme kom att bli en hämsko för hans karriär.

Måndagen den 17 januari 1938 – alltså för drygt 80 år sedan – dömde Hallands regementes krigsrätt överste Axel Gyllenkrok "till mistning av sitt ämbete under en tid av två månader på grund av oförstånd och oskicklighet i fullgörandet av tjänsten". Efteråt lämnade Gyllenkrok ordersalen och knuffade därvid undan en av domstolsledamöterna. Han återkom aldrig till Hallands regemente. Hur kunde det gå så illa?

Misshandlade

Gyllenkrok tog sin officersexamen på Karlberg den 19 december 1908 och tjänstgjorde därefter på Svea livgarde. Tidigt visade han sin sämre sida. En försäljare av tidningen Stormklockan (socialdemokratisk) passerade bakom kasernen och tillrättavisades av en löjtnant. När försäljaren sedan lämnade livgardet kom Gyllenkrok (civillklädd) efter och kallade försäljaren "buse" varefter han gick "löst på denne med en käpp". Försäljaren fortsatte ned på Linnégatan men Gyllenkrok rappade till honom på vänstra kinden. Vid rådhusrättnens

dom yttrade Gyllenkrok "att det endast skulle kosta honom 15 kr att förfara handgripligt".

Åren 1925–1927 genomgick Gyllenkrok flygspanar- och fältflygarutbildning på Malmen och tjänstgjorde sedan inom det nybildade flygvapnet. Gyllenkrok deltog i 1930 års försvarskommission som sekreterare och drog sig inte för att lufta sitt missnöje med flygledningen och särskilt då flygvapenchefen Eric Virgin och stabschefen Arthur Örnberg.

Flygledningen fick 1933 chansen att tillrättvisa Gyllenkrok, som då var major och chef för tredje flygkåren, för försumlighet. Det var en serie smärre förseelser, såsom att inte ofördröjligen lämna in vissa uppgifter (däribland förslag till rekrytundervisning), inte ha förstört missivet till vissa handlingar och för att ha smädat kapten Ernst Creutz. Gyllenkrok dömdes till åtta dagars arrest utan bevakning för bland annat oförstånd. Den 30 januari 1934 anhöll Gyllenkrok om återtransport till armén.

Flygvapnet var emellertid ännu inte "färdigt" med Gyllenkrok. Före återtransporten till armén dömdes han den 23 maj till tolv dagars arrest utan bevakning "för fel och försummelse i tjänsten samt förolämpning av underordnad krigsman".

Fler anklagelser

Under året hade det hunnit framkomma ytterligare anklagelser och i september stod Gyllenkrok inför krigsrätt för "påstått oförstånd i tjänsten, obehörigt användande av kronans bilar för privatbruk samt hotelse mot och avskedande av garageförman G Ahremerk". Gyllenkrok var av en avvikande åsikt.

Den 23 november föll domen och den här gången blev det "sammanlagt 12 dagars arrest utan bevakning för oförstånd i tjänsten". Dessutom fick han ersätta kronan för "billånen" med 1 466 kr. Krigshovrätten nedskrev sedermera beloppet till 324 kr. Högsta domstolen fastställde i februari 1936 det sammanlagda

straffet till 24 dagars arrest utan bevakning.

När så överste Gyllenkrok fredagen den 1 juli 1937, på sin bångstyriga häst Dacke, tog emot Hallands regemente med orden "Det är med tacksamhet och stolthet jag emottagit befälet över detta regemente..." måste officerskåren rimligen ha varit medveten om Gyllenkroks "historia". Det blev en rivstart, redan inom någon vecka hade han klarat ut hur truppen skulle utbildas – och Gyllenkrok var inte nöjd med alla officerare.

Avsatte kompanichefer

I snabb följd avsattes kompanicheferna Erik Tham och Erik Wickström. På Thams kompani hade under en övning ett löst skott avlossats från en värnpliktigs gevär och då hade en annan värnpliktig träffats i främre delen av näsan. Efter förhör meddelade regementschefen att Tham skulle avsättas. Tham sjukskrevs och kort därpå tog han avsked från aktiv stat. Kompanichefen Wickströms utbildningsplan sköts åt sidan och Wickström fick "vid flera tillfällen i närvaro av befäl och trupp" utstå "tämligen spydiga svar eller tilltal". Wickström entledigades på egen begäran som kompanichef.

En av dem som räknade med att nu bli kompanichef var löjtnant Nils Strömbom, men så blev det inte. I stället valdes två yngre löjtnanter som ordinarie kompanichefer och Strömbom sökte regementschefens förklaring; "Jag medger gärna, att mitt förfaringsätt är originellt, mycket originellt ... Men jag har därvid en uppfattning, som fullständigt avviker från den åsikt, man hyser inom svenska armén i övrigt".

Allteftersom tiden gick framkom det ytterligare skarp kritik mot Gyllenkroks uppförande. Inför befäl och trupp hade han till en fänrik yttrat: "Stå inte där som en förbannad torgmadam!", och under en hemmarsch hade han en gång avbrutit en beordrad rast med utropet: "Idiotiskt!".

Västgötamanövern i Almnäs utanför Hjo 1931. Axel Gyllenkrok, med kartan i hand, samspråkar med bland andra flygpionjären Ernst Fogman (mörk kapp) och flygvapenchefen Eric Virgin (ljus kapp). Virgin var väl förtrogen med praktisk krigföring och hade under kriget besökt både tyska västfronten och striderna kring Isonzofloden. Foto: Digitalt museum.

En annan som drabbades av regementschefens vrede var den nyutnämnde löjtnanten Bror Alstermark. Inför regementschefen på kaserngården hade Alstermarks befälslever utfört ett antal samlingsrörelser. Det gick inte bra och Alstermark beordrades att göra om "om löjtnanten orkar". "Ja, överste, jag orkar", svarade Alstermark. Det blev inte bättre och regementschefen utbrast: "För långsamt! Jag har inte tid att stå här och tramsa. Skicka upp en karl när det är klart. Om löjtnanten ej kan lära dem det, så tala om det också, så skall jag tillsätta en annan plutonchef."

Regementschefen var flitig med svordomar, andra råheter och slanguttryck i det vardagliga arbetet. För fanvakten som övade på kaserngården den 6 september gick det inte bättre:

"Fanvakten skall stå rättad, karlarna bakom varandra. Vad är det för dj-a drullighet."

Skadad häst

Den 7 september inträffade episoden med hästen Dacke. När hästen tagits ut på kaserngården uppdagades att den var skadad. Gyllenkrok hade då uppträtt "helt hysteriskt". Det hela var mycket pinsamt, särskilt som stallofficeren, stallfuriren och hästskötarna alla hotades med arrest. Anledningen till Gyllenkroks raseri var att han anbefallt att en dörr skulle sättas upp för boxen men det hade inte gjorts. I stället hade en rem spänts upp. På denna hade hästen stått och sparkat och då blivit skadad.

Den 8 september insände Strömbom en anklagelseskrift till militieombudsmannen

(MO) i vilken han bland annat tog upp delar av ovanstående. Dessutom påpekade han att regementschefen "underlåtit att vid sjukdom anteckna denna samt därvid överlämna befälet över regementet". Skriften skulle komma att kompletteras.

Förföljelse?

Inför överstelöjtnant Gustaf Wadner hade Gyllenkrok i oktober sagt om kapten Wickström att han skulle avkrävas ett läkarintyg på att han kunde tåla att bli "utskälld" utan att få ett nervöst sammanbrott. Vidare skulle Gyllenkrok kontrollera att Wickström inte kom en minut för sent till tjänstgöringen utan vara där från 08 till 17, och varje dag skulle han lämna en redogörelse för vad han uträttat. Kanske använde Gyllenkrok uttrycket "förfölja Wickström" men det är inte helt klarlagt. Ytterligare incidenter inträffade och den intrig som skulle kosta Gyllenkrok regementet spanns.

Den 23 september infann sig en representant för MO för förhör med de inblandade. Samtliga kompanichefer anmälde då att de ogillade Strömboms skrivelse och att de stod bakom regementschefen. Men rättsmaskineriet gick knappast att hejda. Särskilt som Gyllenkrok lät de inkallade rycka ut redan den 25 september i stället för, som generalordern sade, den 27.

MO överlämnade anklagelseakten till en krigsrätt och denna samlades i regementets ordersal i januari 1938. Gyllenkrok skötte sitt försvar själv. Som förväntat skedde det med snabba och sarkastiska inlägg, något som åhörarna gärna applåderade. Men hans fall stod ej att stoppa och domen blev oväntat hård. Krigsrätten förklarade detta med att hänsyn tagits till att Gyllenkrok upprepade gånger straffats för liknande förseelser.

Trots domen fick Gyllenkrok ta emot ytringar av sympati. Laholms Tidning skrev: "Till Halland kom han som en stormvind vilken slet bort allt gammalt och murket.

Överste Gyllenkrok var en regementschef som fordrade mycket av andra men mest av sig själv. Allt vad han begärde av underlydande var han själv beredd utföra. Nu har stormvinden gått förbi! Vi som lärde oss förstå och hålla av mannen, beklagar djupt att hans Hallandstid blev så kort, ty överste Gyllenkrok var utan tvekan en av de dugligaste och mest begåvade chefer Hallands regemente någonsin haft."

Författarskap

Sedan övergick han på reservstat men togs något till nåder under kriget, men framför allt kunde han ägna sig åt författarskap. Sitt troligen sista "framträdande" gjorde han den 8 maj 1946 då den sovjetiska storfilmerna om Stalingrad hade premiär på Skandia i Stockholm. Gyllenkrok hade talat in en introduktion som recensenten uppskattade.

Den 7 augusti 1946, nästan på dagen 58 år gammal, avled Axel Gyllenkrok i Stockholm efter en kort tids sjukdom. Han sörjdes närmast av en syster. Stoftet jordfästes i Norra krematoriet och Hallands regementes officerskår var representerad. Gravsättningen skedde i familjegraven på Blådinge kyrkogård. Han efterlämnade 34 500 kr varav 7 790 kr testamenterades till stipendier åt eleverna vid Norra real. Lärarna fick lösöre värderat till 3 400 kr och Sjöofficerssällskapet i Karlskrona erhöll 1 000 kr.

Några år före sin död hade han i nekrologen över flygaren Karl Lillier skrivit: "En officer, en man, en soldat av just den typ som vår krigsmakt kanske nu mer än någonsin behöver". Gyllenkrok kunde nästan ha skrivit detta om sig själv.

Lars Ahlberg
F d officer vid I 16

MINA ÅR i Försvarsmakten

Den 1 november 2016 var en milstolpe i mitt liv. Då var det nämligen 40 år sedan jag klev in genom grindarna på Kungliga Hallands regemente för första gången i mitt då 19-åriga liv.

Då blev kasern 2 min borg och det är den än i dag, 40 år senare. Cirkeln är slut. Nu tänker kanske någon – har han inte lämnat kasern 2 på 40 år? Riktigt så illa är det inte.

När jag tänker tillbaka på de år som jag tjänstgjort i Försvarsmakten inser jag hur mycket som jag fått uppleva under åren. Så många människor jag har kommit i kontakt med via värnpliktsutbildning; kollegor, hemvärnssoldater, kurskamrater på skolor med flera. Förmodligen är det några av dessa som jag ibland möter på stan. De hejar glatt men jag har inte en aning om vem det är...

Som sagt, det har ju hänt lite sedan jag fick min personliga utrustning på serviceförrådet (SFD) av Astrid Johansson och Viggo Andersson, och överfurir Lars Ahlberg hjälpte

oss att inventera i korridoren på fjärde våning i kasern 2. Gruppchefsskola 1 (GS 1) och Gruppchefsskola 2 (GS 2) var en period som präglades av glädje, svett, förtvivlan och många minnen. Tack, Carl-Ingvar Ericsson!

Praktiken på trupptjänsten började under GS 2. Bengt Ekberg var chef kasernkompaniet och "soldaterna" skulle ha fem veckors Allmän militär utbildning (AMU). Vilken upplevelse! Men tydligen blev jag inte avskräckt utan kom senare till 12. pansarvärnskompaniet som var grupperat på Landala. Där körde kompanichefen en Volvo P 1800 iförd solglasögon i alla väder och adjutanten skrev ut tiplapparna på skrivmaskin men man bet ihop (vågade inget annat). 12. pansarvärnskompaniet upplöstes och pansarvärnsplutonerna utbildades vid

12 cm granatkastarpluton som snabbgrupperar på Villingbergs skjutfält 1986.

Förberedelser för Nijmegenmarschen – Leif Cronholm, Hans Hilbertsson och Gert Bertilsson.

respektive kompani. Jag hamnade på 7. skyttekompaniet med placering pansarvärnspluton tillsammans med Lars-Erik "Lalle" Lindgren. Vår chef var Stephan Sandblom, åtminstone stod det så på dörrskylten.

År 1983 blev det placering livkomp. Vilket lyft! PBS Spec var samlingsnamnet på kvm, stab och motorutbildning. Leif Larsson var chef, ordning och reda gällde. Efter en "kompetenshöjande utbildning" (även kallad MHS Mulle) av dåvarande plutonsofficerare var jag redo för NBO och det nya befälssystemet.

Helt plötsligt blev jag löjtnant tillsammans med Sven-Ingvar Jeppesen, Kalle Roghe och de andra kurskamraterna. Egentligen är det inte alls konstigt att vi lyckades med utbildningen eftersom Bo Hervén var med i kursledningen. Tack Bosse, för att jag fick Vål Godkänt (VG) i trupputbildningsuppgiften.

Med alla nya kunskaper hamnade jag sedan på Plutonsbefälsskolan (PBS) skytte. Ulf Berglund och Hans "Hibbe" Hilbertsson blev mina mentorer. Efter några år på skytte blev det dags för granatkastartjänst (påminner lite om

fotboll, när man blir äldre hamnar man längre bak i grupperingen).

På stabs/granarkastarkompaniet fanns regementets rutinerade specialister samlade. Som "rookie" hamnade jag tillsammans med Roger Ottosson hos C grkpluton, Jörgen Andersson. Det var till antalet soldater regementets största pluton.

I korridoren stod det 48 soldater på morgonen. Dessa skulle under befattningsutbildningen fördelas på sju olika tjänstegrener och försvann i olika riktningar kl 07.45 för att kl 16.45 vara återsamlade för uppställning. Fråga mig inte hur det gick till, men det fungerade.

I maj var alla redo för sin specifika uppgift och plutonens rundresa i Sverige började. Mästocka, Skillingaryd, InfSS, Villingberg och Älvdalen var de platser som vi övade oss på. Man kände sig som "Rasken" när han gick i väg på manöver och kom hem ett antal månader senare.

Efter några år som "handelsresande i grk-tjänst" hamnade jag på Infanteriets Officershögskola (InfOHS), en ny och mycket intres-

sant bekantskap. Där fanns många duktiga lärare och elever, hämtade från Gävle i norr till Ystad i söder. Jag blev placerad på ROK:en (reservofficerskursen) och hade en adjutant/materielredogörarbefattning. Min mentor var Bosse Westman. Än en gång var det ordning och reda som gällde! Jag var kvar på INFOHS och blev den som läste kasern 1 den 15 september 1993 efter att skolan flyttat till Linköping.

Efter ett kort gästspel på ledningskompaniet kom jag till den befattning som jag sedan länge velat ha. Jag blev den 1 september 1994 bevakningschef.

Nu var jag en av de tre som bemannade kasernvakten på I 16. Det var en ny och mycket spännande befattning och det fanns hur mycket som helst att lära sig. Vid den tidpunkten hade man en "Chef beredskapstropp" som lånades in varannan helg, från fredag kl 17.00 till söndag kl 18.00. Caj Nilsson, Rune Bengtsson och jag turades om att bemanna de övriga helgerna. Efter ett par år bestämde myndigheten att vi skulle bli fyra bevakningschefer och då anslöt Sven-Erik "Pelle" Svensson sig till oss.

I slutet av 90-talet började tjänster att samordnas inom garnisonen. Så gjordes även med bevakningstjänsten. Det innebar att kasernvakten och flottiljvakten blev garnisonsvakt vilket i sin tur ledde till en hel del "kulturkrockar". Nu blandades flygare, luftvärnare och infanterister och det var ingen enkel kombination i säkerhetsorganisationen!

Som lök på laxen var chefsskiktet inom säkerhetsorganisationen måttligt intresserat av verksamheten. Det var ingen tillfällighet att Halmstad Garnison var den sista i Sverige som åkte på skarp insats i en standardutrustad Volvo 245. Efter ett antal misslyckade försök att få resurser för att lösa våra tilldelade uppgifter började jag fundera på nya utmaningar.

Man brukar ju säga att ödet styr och denna klyscha stämmer väl in. Jag blev tillfrågad om jag skulle kunna tänka mig att åka till

Baltikum (Lettland) och ingå i projektet där Försvarmakten donerat materiel som tillhört våra nedlagda infanteribrigader. Min första tanke var att det inte skulle fungera, med en hustru som studerade på högskolan samtidigt som våra tvillingar började gymnasiet. Men efter överläggningar och kontrollskott trodde vi nog alla att det skulle kunna funka.

Efter semestern 2003 åkte jag till Lettland. Planen var sex månaders tjänst där. Det blev tolv månader och bland det bästa och mest intressanta jag upplevt under min tid i Försvarmakten, men det får bli en annan historia.

Under tiden i Baltikum hade jag kontakt med personalavdelningen för att förbereda min återkomst till Lv 6. Placering på Hallandsgruppen hade varit mitt önskemål och så blev det.

Efter långsemester sommaren 2004 började jag på Hallandsgruppen (HAG). Den 1 augusti klev jag in i ytterligare en ny värld, hemvärnet. Min tidigare erfarenhet av hemvärnet var att jag under 1980-talet var med på helgerna i Falkenbergs hemvärnskrets. Ska jag vara ärlig var syftet inte att öka förmågan i hemvärnskretsen utan att öka den egna köpkraften. Jag hade en tydlig bild av hur hemvärnet såg ut... trodde jag!

Min kontakt med det nya hemvärnet blev nästan en chock. Gevär m/96 var ersatt av Ak 4, uniform M/58 ersatt av m/90, insatsplutoner med Tgb 11/13 och Tgb 20, Grg, Ksp m/58 fanns organisatoriskt. Vilken förändring!

Jag förstod ganska snabbt att denna förändring inte var en mognadsprocess hos hemvärnsmannen. Processen hette Tomas Andersson, som varit chef Hallandsgruppen sedan 2000. Thomas hade tillsammans med duktiga medarbetare svängt denna jätteskuta i en helt ny riktning. Det kändes lite som att "komma hem" på ett märkligt sätt. Hem till I 16 som gick i graven 2000.

Jag hamnade på utbildningsavdelningen med Per Sandelin, Carsten Ringleb, Peter Ag-

Personalen vid rastplats 3 under Nijmegenmarschen. Från vänster Leif Cronholm, Ewa Widberg (von Mentzers chaufför), Hans Hilbertsson, Anita Nilsson, överstelöjtnant Carl Johan von Mentzer, Gert Bertilsson, sjuksköterska Lena Nilsson och Jörgen Andersson. Fotot taget 19 juli 1995 då von Mentzer med chaufför besökte rastplatsen.

holt och Ulf Gustavsson. Mitt huvudansvar var introduktionsutbildning av nya hemvärns-soldater och skyddsvaktsutbildning av hemvärnsbataljonernas personal. Kontakten med hemvärnspersonalen var oftast en positiv upplevelse. De var ödmjuka, intresserade och engagerade.

Via min roll som introduktionsansvarig fick jag kontakt med alla som gick in i hemvärnet och det gjorde att jag med tiden kände/hade god koll på många individer i förbandet. Även skyddsvaktsutbildningen gjorde att jag lärde känna många i förbandet.

Jag är nu inne på mitt trettonde år på Hallandsgruppen och har hunnit med att slita ut tre chefer (Tomas Andersson d ä, Lars Olsson och Lars Lindén) och är nu inne på den fjärde, ännu en Thomas Andersson (d y). Jag har under åren lärt mig väldigt mycket av duktiga, erfarna kollegor och hemvärnspersonal och har mött många kunniga människor.

Min nuvarande befattning är chef stödsektionen. Den tillträdde jag sommaren 2014. Det är huvudsakligen administrativa uppgifter och där har jag förmånen att ha Marianne Bandheim vid min sida. Hon är en av de mest kunniga i hela Sverige på hemvärnsadministration.

Dock är jag fortfarande ansvarig för skyddsvaktsutbildningen inom HAG. Om allt går enligt plan kommer jag att ha den befattningen till maj/juni 2018 då jag avser att marschera ut ur kasern 2 efter nästan 42 år i Försvarmakten.

Jag vill rikta ett stort tack till alla er som jag fått glädjen att lära känna eller fått jobba tillsammans med under åren. Ni är alltid välkomna att besöka oss på Hallandsgruppen om ni har tillfälle.

Gert Bertilsson
Löjtnant,
Hallandsgruppen

Underofficersklubben I 16

Den 20 november 1952 samlade den pensionsavgångne fanjunkaren vid I 16, Carl Malmström, elva tillika pensionsavgångna underofficerare på Byggtjänsts kontor i Halmstad. Avsikten var att bilda en förening för från aktiv stat avgångna underofficerare.

Så blev det och Carl Malmström valdes till ordförande. Föreningen fick senare namnet Underofficersklubben I 16. Föreningens syfte var att bereda medlemmarna tillfälle till samvaro, anordna samkväm med mat samt genomföra utflykter. Vid medlemmars sjukdom eller dödsfall skulle ges det bistånd som förhållandena medger.

Medlemmarnas damer var viktiga. De skulle vara med vid tillställningarna. Även änkor till avlidna kamrater uppmanades vara med.

Vid samkväm med mat bjöd man ofta in personer i ledande befattning på I 16 och representanter från underbefälsskåren och underofficerskåren. Det finns tackkort från regementschef överste Lage Wernstedt och rustmästare Henrie Jönsson som varit på middag med Underofficersklubben på underofficersmässen.

Underofficersklubben bildades alltså på Byggtjänsts kontor. Därefter har möten och samkväm genomförts på underofficersmässen på I 16. På senare tid har klubben använt soldathemmet på Lv 6. Under 1960 har några möten och samkväm genomförts på Grand Hotell. Anledningen var troligen att byggnaden, som då innehöll marketenteri, underofficersmäss och underbefälsmäss, hade rivits. Detta för nybyggnad av kadettmäss med mera (nuvarande soldathemmet) inför Infanteriets Kadett- och Aspirantskola (InfKAS) flytt till I 16.

Titlar var viktiga

När man studerar gamla protokoll förstår man att titlarna var viktiga på den tiden. Där står till exempel: "Närvarande voro fanjunkare C Malmström, fanjunkare R Carlsson,

Östen Berg underhåller med dragspel vid en av klubbens många resor. Foto: Leif Cronholm.

fanjunkare A Ernemyr, löjtnant J Björklund, förvaltare R Ekström och löjtnant K Strutz." Då tänker vän av ordning, varför dessa löjtnanter? Jo, det var en hederstitel. Vissa underofficerare kunde vid avgång ur tjänst få hederstiteln "löjtnant i armén". Därför några löjtnanter i protokollen.

Medlemsunderlaget vidgas

Klubbens stadgar har ändrats efter hand. Före detta musikunderofficerare och underofficerare i reserven "vars tjänstgöringsskyldighet i fredstid upphört" kunde bli medlemmar. Exempel på musiker som varit medlemmar är Harry Paulander och Eric Lundén. Några exempel på reservunderofficerare som har varit medlemmar och som dessutom varit yrkesunderbefäl vid I 16 är Folke Reideman, Frits Nilsson, John Eric Skoog och Mårten Mårtensson.

Klubbens medlemmar

När Underofficersklubben bildades var det med 24 medlemmar. År 1959 hade medlemsantalet stigit till 35. Som mest har klubben haft 56 medlemmar. Då hade stadgarna ändrats så att även före detta underofficerare och kompaniofficerare som var i tjänst i Försvarsmakten kunde bli medlemmar.

För närvarande (30 oktober 2017) har Underofficersklubben 48 medlemmar. De flesta av medlemmarna har kaptens grad, men vi har också några majorer och två överstelöjtnanter. Älderman är förre truppförvaltaren och kaptenen Gunnar Strandqvist, 99 år gammal. Vår yngste medlem är Stefan Hagslätt.

Verksamhet i dag

Vilka aktiviteter har vi under året? I början av januari har vi en herrmiddag på officersmässen på Lv 6. Herrmiddagen har något formen av "lillejul". Vi börjar med glögg och en tipspromenad. Frågorna på tipspromenaden har

ofta historisk anknytning. Även händelser och personer med anknytning till I 16/Fo 31 och IB 16 finns med.

Frågorna är ofta mycket svåra. Författare är vår styrelsemedlem Lars-Arne Karlsson. En av våra medlemmar visade vid ett tillfälle frågorna för en gymnasielärare i historia. Han klarade tre frågor av tio.

Efter redovisning av rätt svar, och prisutdelning, är det dags för middag och allsång och därefter trevlig samvaro vid kaffeborden.

I mars genomförs årsmötet. Vi brukar vara på soldathemmet. I samband med årsmötet har vi ofta gästföreläsare i något militärt ämne. Det senaste årsmötet i mars 2017 genomfördes på Försvarsmaktens tekniska skola, FMST, på flottiljområdet, där vår medlem Reino Paakkonen då arbetade. Före årsmötetsförhandlingarna gjordes studiebesök på några utbildningsplatser samt informerades om skolan av skolans stabschef Christer Mårtensson, tidigare IB 16.

I september brukar vi genomföra en bussresa till något eller några trevliga utflyktsmål tillsammans med våra damer.

Under året har vi cirka sex frukostmöten på soldathemmet (likt fikaträffar med 97 års män). Frukostmötet i december genomförs i Helsingborg och Helsingör. Då är våra damer med.

Carl Malmström var Underofficersklubben förste ordförande, fram till 1965. Gunnar Strandqvist var ordförande 1985-1995. Undertecknad valdes 2013 till Underofficersklubben åttonde ordförande.

Christer Kjell
F d underofficer och kompaniofficer vid I 16/Fo 31

HALMSTAD

– fästningsstaden som aldrig intogs

Halmstad har en mycket gammal historia och tillhörde ursprungligen Danmark. Sedan urminnes tider har färdvägarna följt kusten och vattendragen. Det var därför naturligt att en bosättning skapades där havet och Nissan möts.

Det äldsta Halmstad blev till i Övraby några kilometer uppströms Nissan. Den bebyggelsen saknade sannolikt helt fortifikatoriskt skydd.

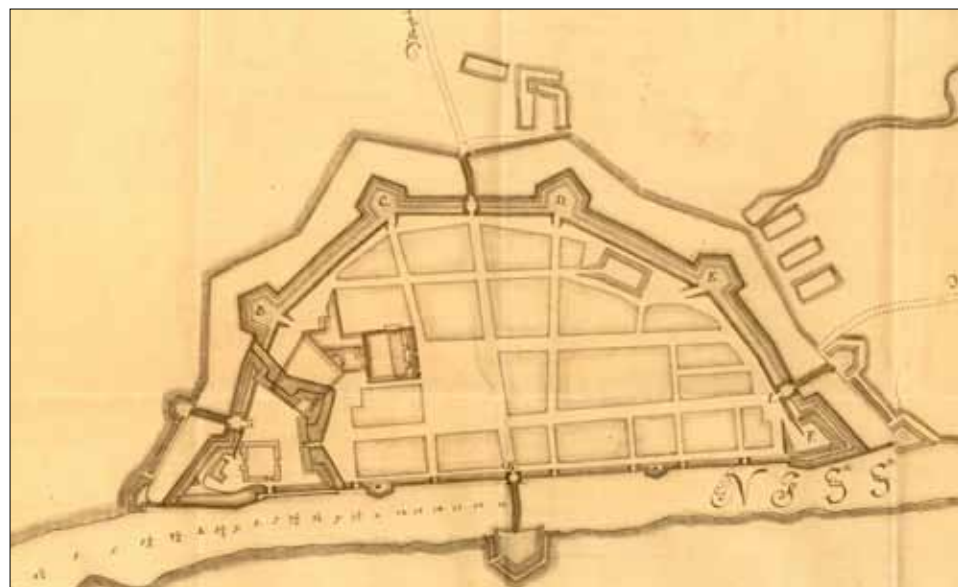
I början av 1300-talet flyttade man ner till Halmstads nuvarande plats. Gården Brooktorp inköptes och blev embryot till nuvarande staden. Halmstad fick sedan sina första stadsprivilegier 1307 och 1322. Även denna bosättning saknade inledningsvis egentligt fortifikatoriskt skydd. Skyddet utgjordes av Nissan och en enkel träpalissad.

Under de kommande århundradena fick staden utstå såväl hot som belägringar från i

huvudsak svensk sida. På 1400-talet dyker en svensk vid namn Engelbrekt Engelbretsson upp. Han härjade i gränstrakterna och intog Halmstad både 1434 och 1436.

Det är tveksamt om det skedde några större strider vid de tillfällena. Borgarna vek sig ganska snart inför hotet och öppnade stadens portar, vilket också ledde till att svenskarnas härjningar blev ganska begränsade. Samtidigt blev man medveten om att staden måste befästas bättre.

Efter Kalmarunionens upplösning 1523 blev Halmstad gränsstad mellan Danmark och

Halmstad på en karta från 1655. De fyra stadsportarna framgår tydligt. Källa: Arkiv.

Sverige och därvid ökade stadens strategiska betydelse. Detta blev inte minst påtagligt i samband med den stora belägringen under nordiska sjuårskriget. Belägringen skedde 1563 under kung Erik XIV:s ledning. Denna belägring är skildrad i ett antal bilder. Där uppmålas Galgberget som ett stort bergsmassiv som indikerar att berget med där grupperat artilleri utgjorde ett påtagligt hot mot staden.

Beslut att bygga fästningen

Vi är nu framme i slutet av 1500-talet. Den danska statsledningen under kung Kristian IV beslöt att staden skulle befästas och att fästning Halmstad skulle byggas. En fästning som sedan aldrig kom att intagas av någon fiende, men som ändå gick ett förnedrande och brutalt öde till mötes.

För att konstruera och bygga fästningen anlätade den danske kungen Kristian IV den holländske byggmästaren Hans van Stenwinkel. Bygget startades 1598. Stenwinkel dog dock redan 1601 och begravdes i S:t Nikolai kyrka. Hans verk fullföljdes av Willum Cornelisen, också han holländare.

Fästningen kom att kraftsamlas på Nissans västra strand och udden var riktad väster- och norrut. Detta var naturligt eftersom det stora hotet utgjordes av Sverige som låg i den riktningen. Nissan utnyttjades som skydd i öster och mot Nissan byggdes bara en mur.

Västerut var fästningen mycket kraftfull. Den byggdes upp av murar av sten med väldiga jordlager som ovanpå var täckta av torv. Utanför muren anlades också en vallgrav. På jämna avstånd avbröts murarna av mäktiga rundlar, så kallade bastioner. I bastionerna anlades kasematter, eller kanonrum, som var frontalt skyddade och kunde skjuta flankerande längs murverket. Därvid skapades ett sammanhängande eldsystem i fronten.

Bastionerna fick namnen Norre, Klosters, Vågghals, Väst, Mölle och Södra rundeln el-

ler bastionen. Intill två av bastionerna byggdes även så kallade katter eller kavaljerer, det vill säga höga jordverk för långskjutande artilleri, nämligen Norre Katt och Väst Katt. Det förra namnet känner vi igen i Norre Katts park och Norre Kavaljeren.

Till fästningen hörde fyra portar: Norre, Väst, Södra och Östra port. Huvudporten var Östra port, som var vänd mot Danmark. Enligt de fragmentariska bilder som finns bevarade var den synnerligen mäktig. Fästningsgördeln anses vara färdig år 1605. Måtten på fästningen var imponerande, en höjd på cirka 7 meter och ett djup på mellan 15 och 20 meter.

Det stora bygget förvandlade Halmstad till en stark befästning enligt tidens moderna fortifikatoriska principer. Arbetet med fästningen kom dock att kräva mycket stora resurser. Stora styrkor fördes hit för att arbeta med fästningen. Inte bara fackfolk utan även traktens bönder beordrades till arbetsstyrkan.

Länets egna resurser av material räckte heller inte till. Det hade anlagts nya tegelbruk i Halmstad men trots det hämtades stora mängder tegel från Danmark. Kalk hämtades från Mariager och Köpenhamn, timmer och andra trävaror hämtades från Akershus och andra norska hamnar. Det finns också anteckningar att järnvaror och vissa trävaror inköptes från Sverige – hur det nu gick till. Sverige var ju hotet och fienden.

Även med frakterna fick stadens borgare hjälpa till. De fick med sina skutor hämta byggnadsmaterial i såväl Danmark som Norge. Hamnförhållandena i Halmstad var så dåliga att de större fartygen fick ankra på redan utanför Västra stranden där det sedan skedde omlastning till prämar för transport upp i Nissan.

Norre Port

Norre Port är den enda av fyra stadsportar som återstår. Den har stått pall i över fyra hundra

Norre port 1915 före nuvarande Bastionen och med entré till Tivoliparken. Foto: Arkiv.

år. Porten har under tiden i omgångar förfallit och restaurerats. Den har också varit utsatt för påtaglig miljöpåverkan genom all den trafik som passerat, inte minst i modern tid. Här gick ju faktiskt riksväg 2, sedermera E 6, fram till början av 1960-talet och porten var öppen för biltrafik ända till slutet av 60-talet.

Rent fortifikatoriskt är porten byggd enligt holländska principer. Porten är dessutom inte centrerad längs Storgatan. Detta för att en angripare inte skulle kunna stå utanför porten och skjuta in längs gatan. De kraftiga murarna är skapade för att kunna motstå dåtidens artillerield. Försvararna utnyttjade givetvis de vapen som var tillgängliga, men man var även beredd att hälla kokande beck och tjära på en angripare.

Efter att fästningen avvecklats har porten använts som förråd, museum, galleri med mera. Den är för närvarande i stort sett utnyttjad och tillsammans med Bastionen föremål för

en omfattande politisk diskussion om hur området skall bevaras och utvecklas i framtiden.

Viktiga händelser på 1600-talet

Fästningen stod klar några år in på 1600-talet. Under 1600-talet inträffade sedan ett antal händelser som kom att påverka fästningens framtid.

Freden i Knäred slöts 1613. Älvsborgs lösen var ett stort nederlag för Sverige med ett för den tiden gigantiskt krigsskadestånd. Samtidigt stärktes än tydligare Halmstads position som gränsstad mellan Sverige och Danmark.

Förhållandet mellan Danmark och Sverige tinade emellertid upp under denna del av 1600-talet. Resultatet blev bland annat det kungamöte som hölls i Halmstad 1619. Den danske kungen Kristian IV tillbringade mycket tid i Halmstad, som han uppenbarligen uppskattade. Han bjöd in den svenske kungen Gustav II Adolf till ett möte på Halmstads slott,

som vid denna tid precis stod färdigbyggt. Festen varade i ett antal dagar och det lär ha konsumerats ett överdåd av mat och dryck.

År 1619 inträffade också en förödande stadsbrand som vi skall återkomma till lite längre ner i artikeln.

Freden i Brömsebro 1645 innebar att Halland blev svenskt på 30 år. Därmed förlorade Halmstad sin ställning som gränsstad mellan Sverige och Danmark och givetvis minskade fästningens betydelse i samband med detta.

Freden i Roskilde 1658 konfirmerade tidigare fred. Förutom Halland blev nu också Skåne och Blekinge svenskt, vilket givetvis ytterligare påverkade Halmstads betydelse som gränsbefästning i negativ riktning.

Slaget vid Halmstad, även benämnt slaget vid Fyllebro, var ett avgörande slag under skånska kriget mellan Sverige och Danmark. Det stod vid Fyllebro den 17 augusti 1676, då en dansk kår besegrades i grunden. Med segern avvärijdes ett danskt hot mot Göteborg. I stället kunde svenskarna samla förstärkningar och senare besegra den danska invasionsarmén i slaget vid Lund. Slaget vid Halmstad kom att bli det sista slaget mellan danskar och svenskar i Halland.

Garnisonen och försvararna

Varken under dansk eller svensk tid fanns det något regemente i Halmstad. Garnisonen utgjordes i stället av värvade soldater. Inledningsvis när Halland blev svenskt är det dessutom sannolikt att det var samma soldater som bemannade fästningen som under den danska tiden. Garnisonen utgjordes av fotfolk och artillerister. Det fanns ingen kasern utan soldaterna var inhysta hos stadens borgare. En del av de gamla klosterbyggnaderna vid Lilla torg utnyttjades som kruthus och förådsbyggnader.

Den beväpning som man hade tillgång till var enkla eldhandvapen, kompletterade med

spjut, lansar, klubbor och kanoner grupperade i bastionerna och på de två katterna. Man kan läsa om att stadens borgare många gånger uppfattade knektarna som pålagor genom sitt dåliga uppträdande, även om de genom drickande med mera var en inkomstkälla för stadens krogar.

Stadsbranden – en ny stadsplan

Den 28 augusti 1619 bröt en förödande brand ut, som kom att radikalt förändra stadens utseende. Bebyggelsen bestod vid denna tid huvudsakligen av trähus och i princip allt blev lågornas rov. Det är beskrivet att efter branden återstod endast slottet, kyrkan och tre hus – tyghuset, som låg i det gamla klosterområdet vid Lilla torg, ett hus vid Stora torg och delar av Twistens gård, mera känt som Norre Kavaleren, nuvarande Niccos vid Storgatan.

Den 13 oktober utfärdade kung Kristian IV ett brev till länsherren Holger Rosencrantz att denne skulle tillse att borgarna inte uppförde några nya hus förrän en ny stadsplan förelåg. Uppdraget att upprätta planen gick till fortifikationsingenjören Abraham de la Haye. Länsherren skulle också förhandla med de främsta borgarna hur tommarken skulle fördelas.

Resultatet blev den stadsplan som än i dag präglar Halmstads innerstad och som finns avbildad på en karta från 1648 med i princip rätvinkliga kvarter och raka gator. De raka och tämligen breda gatorna gjorde det enkelt och snabbt att förflytta sig till och mellan bastionerna när fara hotade.

Fästningsverket

Det är inte mycket som återstår av fästningen i dag. Det går dock att följa dess sträckning längs Karl XI:s väg, eller längs Vallgatan. På platsen för Krönleins bryggeri kan man se rester av Västre katt, som likt Norre katt var en gigantisk jordhög för gruppering av långskjutande artilleri. Vid Klammerdammsgatans

Längs Vallgatan går det att följa en del av fästningens sträckning. Foto: Arkiv.

myrning såväl som vid korsningen Brogatan Karl XI:s väg och vid Kyrkogatans myrning kan man se rester av det gamla befästningsverket. Vid Brogatan låg också Västre port.

Mest påtagligt framträder dock fästningen i Slottsparken och i anslutning till slottet där man kan se såväl fästningsvallen som rester av vallgraven. Här låg också Södre port, som sannolikt också var den minsta av stadsportharna.

Fästningen förfaller

Under resterande del av 1600-talet underhölls fästningen nödortfögt. Vissa tyghus och verkstäder/smedjor tillkom för att kunna underhålla vapen med mera. Fästningsverket förstärktes genom att palissader byggdes, i första hand på östra sidan för att hindra en fiende att ta sig fram till Nissan. Samtidigt begärde landshövdingen vid flera tillfällen mer pengar för underhåll till den fästning som mer och mer kom att förfalla.

Under "det stora nordiska kriget", under Karl XII:s regeringstid, ansåg den svenska statsledningen att Halmstads befästningsverk

var av ett visst värde för rikets försvar. Därför genomfördes nödortföga underhållsarbeten. I mitten av maj 1720 anlände dessutom en kontingent ryska krigsfångar som "här vid fästningen arbeta skola". Ätminstone 375 ryssar var tidvis i arbete, men efter freden i Nystad 1721 måste man uteslutande lita till garnisonssoldaternas dagsverken.

En naturlig följd av den allmänna fred som kom att härska i Europa blev också att man började tillgripa nedrustnings- och besparingsåtgärder. Ett fenomen som även känns igen i våra dagar, nästan 300 år senare.

År 1731 förklarade riksdagen att man inte borde satsa mer pengar på fästningen i Halmstad, som då ansågs ha spelat ut sin militära roll. Efter ett visst utredande fattade riksdagen i mars 1733 beslut om att fästningen skulle nedläggas och 1734 indrogs garnisonen. Riksdagen beslutade dessutom att fästningen skulle raseras. Halmstad var därmed åtminstone tillfälligt avmilitariserat.

År 1735 började 200 man ur Jönköpings regemente förstörelsen. Sannolikt en nesa

för Halmstadsborna med tanke på det kyliga förhållandet mellan hallänningar och smålänningar. Det var bara drygt 100 år sedan Halmstad blev svenskt och smålänningarna var en del av den tidigare fienden.

Man tog först itu med vallarna, vilkas jordmassor vräktes ned i vallgraven. Följande år hade man kommit så långt i förstörelsen att man kunde börja att raserast bastionerna. Av portarna revs de mest förfallna, Västre och Södre port, och den ståtliga Östre port, medan Norre port behölls av okänd anledning. Av det egentliga befästningsverket behölls endast muren mot Nissan för att utgöra ett skydd mot översvämningar.

De byggnader och tomter som staten inte längre behövde auktionerades bort 1737.

Halmstad ändrade nu ansikte. Den slutna fästningsstaden hade öppnats. De rudiment av befästningen som fanns kvar skonades av praktiskt ekonomiska skäl. Målet var nått, att raseringen skulle drivas så långt att en fiende inte skulle kunna utnyttja anläggningen till egen nytta.

Soldaterna i garnisonen försvann på gott och ont ur stadsbilden. Inga skrålande soldater men heller inga inkomster till alla små krogar som fanns. Detta fick också till följd att såväl krogarna som inkomstkällan försvann.

Nu hade alltså den stolta fästning som började byggas knappt två hundra år tidigare mött sitt öde. Inte genom att intagas av fienden utan försmädligt rivats av egna soldater.

Epilog – vad hände sedan?

Det finns mycket att berätta om vår stolta stad. Allt ryms inte i denna artikel. Det finns dock anledning att påminna om att slottet var en del av fästningen. Detta får bli en senare artikel.

Efter att fästningen hade rivits och garnisonen nedlagts blev Halmstads liv utan garnison kortvarig. Redan sommaren 1750 fick magistraten order att ordna inkvartering för

staben och två kompanier ur Gustavs (Gustav III) regemente. Gustavs regemente eller Kronprinsens regemente hade till största delen sin förläggning i Landskrona och Malmö.

Magistraten i Halmstad protesterade mot att så många soldater skulle förläggas i Halmstad och anförde att de åtminstone ville slippa det ena kompaniet. Tillgängliga "stuvor och kammar" var alldeles för få för att man skulle kunna härbärgera så många. Invändningarna blev inte beaktade och följande år förnyade magistraten begäran att bli kvitt staben och det ena kompaniet. Hur länge delarna ur Gustavs kompani förblev förlagda till Halmstad är något oklart. Förbandet som sådant lades dock ner 1828 så det torde under alla omständigheter vara dessförinnan.

År 1813 tillkom Hallands bataljon som bland annat förlades på Skedalshed. Från 1900 när den allmänna värnplikten infördes namnändrades Västgöta-Dals regemente till Hallands regemente och förlades till Halmstad där också moderna kaserner byggdes. Därvid flyttades också Hallands bataljon och slogs ihop med Vaxholms grenadjärregemente.

Fortfarande kvarstår Halmstad som en av landets största garnisonsstäder, nu i form av Luftvärnsregementet, Försvarsmaktens tekniska skolor och Officershögskolan.

Anders Sträng

F d major vid
Hallands regemente

Källor: Underlaget till denna artikel är hämtat ur ett stort antal publikationer om Halmstad. Till största delen:

- Lars Trulsson "Halmstads historia del II"
- Eric Hägge "Boken om Halmstad"
- Björn Petersen "Stadsvandring i Halmstad"
- Föreningen Gamla Halmstads årsböcker

Ringenäs övnings- och skjutfält

Ringenäs skjutfält har förvärvats i två etapper, efter beslut av riksdagen 1943 och 1951. Valet av skjutfält föregicks av omfattande undersökningar. De visade att Ringenäs, med hänsyn till såväl allmänna som enskilda intressen, var den enda lämpliga platsen på västkusten för luftvärnsskjutningar.

Området var rymligt och medgav grupperingar av flera förband. Skjutsektorn var stor och sjötrafiken gick i regel så långt ut, att den endast i begränsad omfattning störde skjutningarna. Valfrihet fanns att lägga målflyget i lämpliga inflygningsriktningar.

Då Vallda-Sandö avvecklades som skjutplats blev Ringenäs i mitten av 1940-talet Lv 6 ordinarie skjutplats.

År 1943 förvärvades fältet och medel avsattes för Ringenäs skjutfält med inriktning som målplats för både försvarsområdesförbandet I 16/fo 31 och flygflottiljen F 14.

I de långsiktiga planerna för flygvapnet bedömdes dock Ringenäs som otillräckligt med

hänsyn till utbyggnadsmöjligheter. Ett område i trakten av Tönnersjö planerades att införskaffas. År 1949 övergick dock förvaltningen av Ringenäs helt till I 16/fo 31 och de ålades att bereda plats för Lv 4, Lv 6 och F 14. Senare utgick Lv 4 och F 10 tillkom.

Även om F 14 nu disponerade skjutplatsen Tönnersjö behövdes ändå Ringenäs under 23 veckor varje år för fällning av 8-kilos övningsbomber samt för skjutning med raketer och automatkanon från flygplan. År 1951 köpte Kronan tre gårdar om cirka 81 tunnland för utvidgning av skjutplatsen. Trots utökningen räckte inte Ringenäs till. F 14 blev det enda förband som fick öva på målplatsen. Napalm

Ringenäs skjutfält – heldragen röd yttre linje är skjutfältets gränser. Källa: Försvarsmakten.

och brandbomber av speciell sort premiärfälldes på Ringenäs 1952.

F 14:s nedläggning 1961 och det minskade antalet flygförband förändrade behovet av målplatser, liksom att högre fällningshöjder och längre skjutavstånd förändrade riskzonerna. Ringenäs närhet till F 14 och dess start- och landningsbana orsakade problem samtidigt som vägar, bebyggda områden med mera hindrade nödvändig utbyggnad.

Nyttjandet av fältet

Ringenäs skjutfält är det minsta av de tre skjutfält som tillhör Halmstads garnison. 170 ha "litet" men med möjligheter som i vissa avseenden slår Mästockas 5 000 ha med marginal.

Finessen är riskområdet ut över vatten. Vi har möjlighet att nyttja riskområde 13 km ut i havet, vilket ger cirka 15 000 ha hav i anspråk för riskområde. Detta ger mycket goda möjligheter att skjuta vapensystem med grövre kaliber och långa riskområden. Den möjligheten nyttjas bland annat av luftvärnskanonvagn 90 (lvkv90). Detta system utbildas på P 4 i Skövde. När det är dags för luftmålsskjutning förläggs den ofta till Ringenäs. I det här fallet utgörs målet av ett bogserat luftmål.

Fältet lämpar sig väl för grundläggande utbildning i vapentjänst, sprängtjänst, fordonstjänst, förläggning och grupperingsövningar. Utöver militära förband övar polis och räddningstjänst. Frivilliga motorcykelkåren utbildar motorcykelordonnanser och brukshundsklubben utbildar tjänstehundar till hemvärnet.

Veteranträffen

Sedan 2013 hålls årligen en veteranträff på Ringenäs torsdag-söndag i vecka 28. Träffarna började 1994 på Östra stranden och har nu vuxit så att den årligen lockar 800 veteraner. Det kommer även en hel del veteraner från våra grannländer.

Det är en av de största veteranträffarna i Europa. Här har man möjlighet att träffas och prata minnen, "debriefa" sig, lyssna på intressanta föredrag, delta i veteranmarschen som har en delsträcka i Halmstad eller lyssna på fältartister. De äldsta deltagarna har passerat 80-årsstrecket och deltog i Kongo, de yngsta deltagarna ligger i barnvagn och är medsläpade av föräldrar som deltagit i de senaste Afghanistan-missionerna.

Varje år samlar veteranföreningen in pengar som fördelas till veteranorganisationerna Gula bandet samt VRR (Veteranstöd Rapid Reaction).

Säkerhetscentralen

Vid skarpskjutning på våra skjutfält finns det "inre säkerhet" (säkerheten på skjutplats med allt vad det innebär, ansvarig här är övningsledaren). Vidare finns det "yttre säkerhet" (som personalen ur övnings- och skjutfältsavdelningen ansvarar för). Det innebär bland annat:

- Kontroll av lufrummet, passningsalternativ 1 på "hotlinetelefon" till flygplatsen i Halmstad samt flygtrafikledningen på Sturup.
- Samband med sjöbevakningscentralen i Göteborg.
- Avspärrning av skjutfältet/en.
- Samband med respektive övningsledare (på Rakel).

Många olika event bedrivs på Ringenäs.

- Samband med sjukvårdare.
- Samband med avdelade poster.
- Havsövervakning.

För att lösa detta har vi en säkerhetscentral på respektive skjutfält. Vid skjutning på mer än ett fält samtidigt har vi möjlighet att slå ihop centralerna. Det innebär att vi ifrån säkerhetscentralen på Ringenäs även har möjlighet att leda skjutning på Nyårsåsen och Mästocka. Det sker i en miljö som liknar ett flygledartorn med lufradarbild, sjöradarbild, telefoner och radioapparater.

Raketen

För ett tiotal år sedan gick den dåvarande skjutfältsbåten i graven. År 2017 var det äntligen dags för en ny skjutfältsbåt. Det är en arbetsbåt i aluminium, 10 meter lång och avsedd att nyttjas vid skjutfält för bland annat övervakning och utplacering av sjömål. Båten driftas och sköts av marinsektionen på FMST.

När vi behöver båten får vi hjälp av marinsektionen att framföra den. Detta kan tyckas lite konstigt men är en förutsättning för att vi med dagens reglemente skall upprätthålla gällande bestämmelser. En bra lösning för oss, då vi inom vår snäva personalram slipper vård och underhåll av ett materielsystem, samtidigt som marinsektionen får tillgång till en ny och bra båt.

Skjutfältsbåten "Raketen". Foto: ÖS-avd.

Det så kallade skjutledartornet. Foto: ÖS-avd.

"Raketen", som båten heter, ger oss nu möjlighet att gå ut och informera båtar som är på väg in i vårt riskområde att skarpskjutning pågår och att de bör välja annan väg. Vi har i dag ingen möjlighet att avvisa båtar i vårt riskområde. Huvuddelen har dock förståelse för vår verksamhet och väljer annan rutt. Vi kommer framför allt att använda båten när vi genomför övningar med stora riskområden samt vid skjutning mot luftmål, då dessa övningar kostar väldigt mycket att genomföra.

Av riksintresse

Enligt sammanställningen nedan torde Ringenäs vara unikt i landet då det kommer till riksintresse.

- Ringenäs övnings- och skjutfält utgör riksintresse för totalförsvaret.
- Ringenäs skjutfält ligger till stor del i område av riksintresse för naturvård, som omfattar Bobergsudde-Ringenäs.
- Hela övningsområdet ligger inom riksintresse för friluftslivet och riksintresse för kustzonen enligt miljöbalken.
- Övningsfältets skjutområden som omfattar havet är ett riksintresse för yrkesfisket.
- En tredjedel av skjutfältet är ett Natura 2000-område.

Vid en första anblick av ovanstående är det lätt att tro att det inte blir mycket övat på fältet. Efter en nedgång av användandet de senaste åren är vi nu åter på en hög nyttjandegrad, både när det gäller skarp och lös verksamhet.

En av de stora fördelarna med Ringenäs är närheten till garnisonen. När vi i dag har anställda soldater innebär det att det kostar väldigt mycket att öva utanför normal tjänstetid (0730–1630). Det betyder att det är väldigt effektivt att genomföra dagsövningar på fältet.

Olika förutsättningar

Vi strävar efter att fördela trycket på våra övningsfält så jämnt som möjligt. Men det finns ett antal fasta parametrar som vi inte styr över. Vi har olika storlekar och terrängtyper som är lämpliga för olika typer av övningar. Vi har att förhålla oss till ett miljötillstånd som innebär att vi på Ringenäs får genomföra tio verksamhetsdagar med skarp och lös ammunition mellan midsommar och 16 augusti.

Dessa dagar tenderar att gå åt väldigt snabbt. Ofta passar det oss väldigt bra att inte skjuta så mycket under denna period eftersom det är mycket båtrafik. Å andra sidan är Ringenäs från ett brandperspektiv mycket bättre att öva på under torra somrar, jämfört med Mästocka.

Natur och skötsel

Precis som på Nyårsåsen och Mästocka är naturvärdena stora på fältet. Mycket beror på att resultatet av vårt övande påverkar naturen på samma sätt som när vi förr brukade jorden med betesdjur och bränning av fälten.

När vi skyddsbränner fält, skjut, spränger och kör i terräng blir resultatet ett gynnsamt klimat för många insekter och växter. Här hittar man bland annat klockgentiana, orkidéer som nattviol och ängsnycklar samt insekter som mörkgökbi, sandbi och alkonblåvinge. Rosenfinken har Ringenäs som en av sina viktigaste häckningsplatser i Sverige.

Det råder ständigt tillträdesförbud på fältet, men då och då anordnas guidningar för att visa de stora natur- och kulturvärdena.

Nostalgi

Klagomål nr 1, inkommet via e-post 2013:

God morgon! Såg att ni har skjutvarning för Ringenäs ett tag framöver. Varför är informationen så dålig på er hemsida? Där står inget om vad det är för vapen eller när det är rast eller lunch. Men som jag tolkar det ska ni föra ett himla liv och störa omgivningen ordentligt med sena skjutningar och flygplan som ska störa. Jag hoppas att ni inte kör flygplanet över Villshärad hela tiden. Ni har ett stort hav där ni kan hålla till, men det verkar som havet är för litet eftersom flygplanet alltid ska gå över Villshärad. Hoppas du vet om att ni stör omgivningen, förstär inte varför ni alltid ska lägga övningar på Ringenäs när det finns andra skjutfält i Sverige. Helst vill jag att ni ställer in denna övning, men det går väl inte...

Klagomål nr 2, inkommet via telefon till växeln 2003:

Lovade att framföra ett klagomål från NN i Vilshärad. Där sprängs det så kraftigt i dag att hennes tavlor ramlar ner, och hunden är alldeles fördärvad. Hon undrar om det skall pågå länge, om hon i så fall måste åka hemifrån.

Hälsningar Kicki i växeln

När jag går igenom pärmen märkt "Nostalgi" slås jag av att det under årens lopp har figurerat samma typ av problem även om sättet att leverera dem på har ändrats. Med andra ord så var allt inte bättre förr – dock var det annorlunda.

Johan Wallefors
Skjutfältschef
F d officer på IB 16

Min väg till stabschef

på 45. hemvärnsbataljonen Hallandsbataljonen

En söndagskväll i november/december 2016 ringde bataljonchefen och frågade om jag kunde tänka mig att bli bataljonens nya stabschef. Jag lovade att fundera på saken och återkomma inom några dagar.

Innan jag lagt på luren hade jag bestämt mig, det skulle bli ett solklart JA! Samtidigt kände jag en väldigt glädje och nervositet men även stolthet.

När jag skulle rycka in till grundutbildning (GU) i mars 1999 hade jag redan bestämt mig för att jag skulle bli officer på I 16, kanske något färgad av min far, Jörgen Andersson, men ändå.

När jag efter GU- och BFA-tjänstgöring (befälsförstärkningsavtal) tog officersexamen vid Militärhögskolan Halmstad 2003 påbörjade jag min tjänstgöring på robot 70-kompaniet vid Lv 6.

Robot 70 får ses som ett tämligen enkelt luftvärnssystem i jämförelse med övriga system men det visade sig vara nog så komplext jämfört med grundutbildningen till KB-elev (kompanibefäl) på skyttepluton med PBV (pansarbandvagn) 501.

En del av systemet

På ett luftvärnsförband är man en liten del av ett system, oftast bataljon, där det gäller att ha en bra uppfattning av vad som händer i både luften och på marken, och där man måste anpassa sig till flera truppslag i samma område. Enda nackdelen med att vara plutonchef eller kompanichef för ett luftvärnsförband är att jag aldrig leder min pluton eller mitt kompani direkt utan det är någon annan som ger eldkommandon och i vissa fall omgrupperingsorder. Jag är chef – men ändå inte.

Efter nästan sju år vid 70-kompaniet, mer

eller mindre, både som instruktör och plutonchef, fick jag frågan om jag ville bli utbildningsofficer vid Hallandsgruppen och tillika kompanichef för det nyuppsatta hemvärnsinsatskompaniet. Vem vill inte bli kompanichef? Det måste vara varje officers dröm att få bli krigskompanichef!

På givet datum stod ett kompani (451.) med materiel och personal på kaserngården och vi genomförde kompaniets första övning, SÖF (särskild övning förband), som "B-styrka" på Rinkabyfältet.

Oskrivna blad

Flera oskrivna kapitler låg framför mig och förbandet. Med väldigt drivna och positiva DUC (direkt underställda chefer) och chefer i min lilla kompanistab byggde vi upp ett riktigt dugligt hemvärnsinsatskompani.

Att telefonen ringde en söndagskväll kl 21.00 och en plutonchef bara ville dela med sig av en tanke på hur vi skulle förbättra materielprocessen, har jag valt att se som enbart positiv! Det engagemang som finns hos alla frivilliga inom Hemvärnet är helt fantastiskt. Jag brukar jämföra hemvärnssoldaten med en anställd soldat där hemvärnssoldaten gärna hoppar över lunchen för att hinna med ytterligare ett plutonsanfall i Hovmannabygget. Den anställde soldaten brukar framåt tvåtiden snegla på klockan och vilja börja avveckla i god tid till 16.30. I mina ögon står hemvärnssoldaten i Halland för vilja och engagemang!

Som kompanichef blev jag tvungen att re-

FOTO: JAN ERIK NORDBERG

Under arméns slutövning JC10 deltog 451. hemvärnsinsatskompaniet som B-styrka. Kompaniet tränade på att föra fördröjningsstrid på Rinkaby övningsfält samt att försvara Åhus hamn mot 71. mekbat. Eld avges mot hemvärnssoldater bakom fotografen.

flektera över mitt ledarskap och kände mig också tvingad att inhämta mer kunskap i ämnet. Jag fick leta upp gamla upphävda reglementen och läsa in mig på hund-, förplägna-, stabstjänst och mycket annat. Jag fick alltså möjligheten att förkovra mig och bli en bättre officer.

Vinnare

Jag brukar kalla mig själv för vinnare i den "strategiska timeouten". På Hallandsgruppen som utbildningsofficer finns det en gedigen kunskap som inte finns i dagens handböcker (förr reglementen). Dagens handböcker klarar bara ut att det t ex skall finnas ett parkbefäl men inte vad parkbefälet skall göra.

Som kompanichef för 451. hemvärnsinsatskompaniet har jag haft förmånen att få

leda ett helt kompani med personal och materiel. Jag vågar påstå att det inte är många i dagens försvarsmakt som haft tillgång till ett komplett förband under så lång tid.

Tillbaka till den där söndagskvällen 2016. Glädjen jag kände när jag lagt på luren, var att bataljonchefen tyckte att jag skulle passa som hans stabschef. Som kompanichef var jag tvungen att sätta mig in i stabstjänsten på kompaniet. Tidigare hade jag knappt kunnat stava till ordet stabstjänst.

Nervositeten var en del av prestationsångesten, som den tävlingsmänniska jag är. Skulle jag klara av att fylla kostymen från den förra stabschefen? Skulle jag "palla trycket" att vara både förbandschef för staben och ledningsplutonen och samtidigt vara bataljonens stabschef? Kommer jag att klara av att

FOTO: JAN ERIK NORDBERG

Hemvårnssjukvårdaren tar hand om skadade hemvårnssoldater medan fienden rullar förbi och fortsätter angreppet mot 451. kompaniet.

med min stab ge bataljonchefen det underlag han behöver och möjligheten för honom att kunna vara ute på fältet och göra det han skall göra, det vill säga utöva ledarskap? Nu ett år senare är fortfarande alla frågetecken inte uträddade till utropstecken men jag jobbar på det.

Stoltheten jag kände och ännu känner är att få vara just stabschef för 45. hemvärnsbataljonen. Jag har stöd från bataljonchefen och bataljonens DUC.

För några månader sedan uppstod en ordväxling mellan mig och en officerskollega på mässen där min kollega uppmanade mig att vara lojal mot regementet, Lv 6. Jag svarade kallt att det är jag absolut men i första hand kommer mitt förband, Hallands hemvärnsbataljon, och i andra hand Lv 6. Absolut inget konstigt med det.

Stor stolthet

Jag är oerhört stolt att ha förmånen att som officer få vara placerad på 45. hemvärnsbataljonen med alla dessa fantastiska och frivilliga människor!

När jag om morgnarna passerar in genom kaserngrunden går en liten del av mig (utbildningsofficeren) till jobbet men den större delen av mig (stabschefen) går till förbandet, 45. hemvärnsbataljonen.

Mattias Lyckekil
*Kapten, stabschef
 45. hemvärnsbataljonen,
 utbildningsofficer
 vid Hallandsgruppen*

Lägesrapport från chefen Hallandsgruppen

År 2017 blir med all säkerhet ett år som militärhistoriker om hundra år kommer att ange som mycket viktigt. Det var året då Försvarsmakten i praktiken startade återtagandet av vår förmåga att försvara Sverige.

Det jag syftar på är förstås genomförandet av försvarsmaktsövning 17 Aurora i september och alla de erfarenheter med behov av förändringar som övningen triggade fram. Hallandsbataljonen deltog som en del av egen krigsförbandsövning. Bataljonen löste uppgiften att skydda flygbasen Hags-hult. Under hela övningen uppvisade bataljonen ett omvittnat mycket professionellt uppträdande. Det innebär att relevanta slutsatser kan dras av genomförd verksamhet.

Första intrycket när ett förband "värderas" är alltid posternas uppträdande. Alla besökare och nyttjare av Hallandsbataljonens bevakning och skydd av basområdet fick en positiv attityd till Hallandsbataljonen och hemväret.

Den kanske viktigaste slutsatsen var att det tydligt synliggjordes för både politiker och högsta försvarsmaktsledningen att hemväret är en mycket viktig resurs för skyddet av våra "tröskelförband", de blå stridskrafterna. Detta omvittnades av både försvarsmministern och ÖB under deras anföranden vid årets rikshemvärnsting i Skellefteå.

Det har utförts även andra prestationer som har satt bataljonen på kartan. Jag tänker på deltagandet vid tävlingar på riksnivå med bland en pallplats i hemvärnspatrull.

Ett annat var vår musikkårs genomförande av sin kontrollspelning under högvakten i somras. Den genomfördes med beröm godkänt. Som åskådare kände jag stolthet över framförandena i huvudstaden. Jag kan ärligt säga att jag aldrig har hört vår musikkår spela bättre, och då menar jag sedan 1978.

FOTO: JAN ERIK NORDBERG

Skärpt hemvårnssoldat i eldställning med kulspruta m/58.

Nytt under utbildningsåret 2018 är att bataljonens ledningsförmåga ska utvecklas ytterligare genom fler avtalsdagar som nyttjas till ledningsträningsovningar. Det är bataljonsledning med stab och huvuddelen av ledningsplutonen som berörs. I övrigt fortsätter arbetet enligt tidigare med att utveckla oss till en ännu bättre hemvärnsbataljon.

Thomas Andersson
Chef Hallandsgruppen

Bilder från beredskaps- tiden 1940-1942

Allan Hasselroth ger order vid norska gränsen sommaren 1942.

Fotograf:
Karl Axel Sundberg
Reservofficer I 16

Första avlösningens vattenhämtare.

Karl Axel Sundberg orienterar plutoncheferna, Dalsland 1942.

Kompani med cyklar 1940.

Vad finns på andra sidan berget?

Halmstads garnison har ett gemensamt arv och det visas på ett alldeles utmärkt sätt på Garnisonsmuseet vad avser armén, och då kanske främst I 16, men det finns mycket lite om flygvapnet, de myndigheter som kommit och gått och dess historia på flottilsidan.

Jag skulle vilja slå ett slag för FMFS-museet. Ja, jag vet att det skall kallas ett traditionsrum men det tycker jag inte passar alls, för innehållet är så mycket större än så.

Museet beskriver från början det vi kallar flottiltiden, hur flottiljen sattes upp och fram till att den flygande delen avslutades i början av 60-talet. Därefter beskrivs med ett antal "rum" eller "tittskåp" livet på förbandet med "sjukan", logementet, staben etc. En del visar den pedagogiska utvecklingen då F 14 var ett skolförband med stort inflytande på utbildningen. I stort sett all personal i flygvapnet, förutom flygförare, fick här sin grundutbildning i en eller annan form.

En del av museet beskriver alla de skolor som finns och har funnits här: FTS (Flygvapnets tekniska skola), FMFS (Försvarmaktens tek-

niska skola), BBS (Basbefälsskolan), FMFS (Försvarmaktens Halmstadsskolor) x 2 etc. Alla hade en förkortning.

Ett par rum beskriver Arméns tekniska skolas historia, från starten via ATS i Östersund fram till bildandet av FMFS.

Även ett mindre bibliotek finns för teknisk litteratur, exempelvis olika handböcker till våra flygplan. Spännande läsning, tekniken i våra äldre flygplan känns nästan hanterbar.

Museet ligger inne på FMFS-området. Det innebär att man måste föränmäla sig någon dag före besöket. Museet har normalt öppet på onsdagar men kan på begäran öppnas andra tider för grupper.

Johnny Neinhart
F d officer på FMFS

A32A Lansen på FMFS i Halmstad (f d F 14). Foto: smvu.se.

Året var 1958 och fotbolls-VM genomfördes i Sverige. Några matcher spelades på Örjans vall i Halmstad, nämligen Nordirland-Tjeckoslovakien (1-0) och Argentina-Nordirland (3-1). Det gick också en simtävling på Brottet samma år. På övre fotot ser vi bland annat simmarna (fr v) Jens Bögvad, Daniel Bildt och Rolf Andersson. På nedre fotot marscherar överfurir Åke Bjerngren och löjtnant Carl Berthag med truppen framför kasern 2 vid I 16. Foton: Ove Rydgren.

Från vänster: Gunnar Ohlsén, Björn Ahlner, Björn Seiner, Jan Ågren, L G Linnarsson, Johnny Stenberg, Ulla Lindkvist, Hans Ahldén, 2. standarförare John Larsson, Lennart Klevenparr, Irene Klevenparr, Lars Hedström, 1. standarförare Michael Mattsson, Göran Wahlqvist, Anders S Svensson, Göran Lindqvist, Pernilla Larsdotter Svensson, Sven Sjölander, Leif Gunnerhell, Stig Schyldt, Göran Hellström (skymd) och Rutger Edwards. Foto: Joachim Bergqvist.

Lördagen den 26 augusti 2017 var det öppet hus vid Luftvärnsregementet i Halmstad för allmänheten. Extra festligt var det eftersom luftvärnet fyllde 75 år som självständigt truppdrag – men framtiden var minst lika viktig, då Sveriges nya luftvärnssystem Robot 98 och framtidens sensorer demonstrerades. Andra delar av Forsvarsmakten

visades upp i form av stridsvagnar, pansarterrängbilar med mera.

Militära kamratföreningar var representerade, så även Hallands Regementes och Hallandsbrigadens Kamratförening (se bilden). En del tidigare regementschefer deltog vid 75-årsjubileet.

Lars Björk

Anekdoter från förr...

Halkskydd i kanslihuset

Runt 1980 var det många blankslitna trappor i kanslihuset. En dam som varit på övervåningen hastade ner för trapporna. Något plan längre ner halkade hon i hög fart i en hörnsväng. Hon slirade till, föll på ändan och gled med fötterna före. Plötsligt ramma-

de hon Nils Allan Olsson som också trillade omkull. Båda klarade sig dock utan skador. Här var det långt mot kort.

Redan efter en vecka fixades halkskydd i trapporna, och de halkskydden finns fortfarande kvar.

Läget vid Luftvärnsregementet

Jag skall nedan i stora drag redogöra för läget vid Luftvärnsregementet. I huvudsak är detta giltigt för hela Försvarsmakten som nu, något plötsligt, står inför ett återtagande av förmåga och numerär.

Detta är inte unikt för Sverige utan samma förutsättning gäller för hela västvärlden, möjligen undantaget Finland.

Övningsverksamheten

Årets största händelse i Försvarsmakten torde vara försvarsmaktsövningen Aurora 17. Förberedelserna startade redan 2015 och omfattade så gott som alla Försvarsmaktens förband. För Luftvärnsregementet genomfördes övningen i huvudsak på Gotland och mindre delar deltog i övningar på fastlandet.

Luftvärnsregementet var också värdförband för ett amerikanskt luftvärnsbatteri utrustat med luftvärnsrobotsystemet Patriot och ett franskt luftvärnsbatteri utrustat med Aster 30/SAMP-T. Dessa förband fick mycket medial uppmärksamhet, sannolikt beroende på det stundande valet av ersättare till RBS 97 Hawk.

Luftvärnsbataljonen genomförde som tidigare nämnts sin huvudsakliga övningsverksamhet på Gotland. Övningen startade med en operativ transport från Halmstad till grupperingsområde Visby. Färjetransporten skyd-

RBS Patriot.

dades av både jaktflyg och ytstridsfartyg. Huvuduppgiften på Gotland var att skydda basområdet Visby hamn och Visby flygbas. En imponerande syn att se förband urlasta färjor och stora C 17-flygplan landa och starta på Visby flygbas. Trots att det var mer än 20 år sedan Försvarsmakten genomförde en så stor övning som Aurora gick övningen mycket bra. De fast anställda soldaterna hade bättre färdigheter och en proffsigare inställning än 90-talets "repsoldater".

Nytt luftvärnsrobotsystem

Som många säkert känner till har FMV (Försvarets materielverk) och Försvarsmakten fått i uppdrag att starta förhandlingar om att anskaffa luftvärnsrobotsystemet Patriot som ersättare till Hawk (RBS 97). Det innebär att Sverige får ett mycket potent luftvärnssystem. Räckvidden är upp emot 160 km. För Luftvärnsregementet blir det nu bråda dagar. Regimentet håller just på med att införa RBS 98 (IRIS-T) och ska påbörja införandet av ännu ett nytt system. Samtidigt ska regementet upprätthålla nationell beredskap med nuvarande system.

Återinförandet av pliktsoldater

Sommaren 2018 rycker de första (sedan 2010) pliktuttagna soldaterna in vid regementet. Inledningsvis kommer cirka 200 soldater, men inom ett par år är den siffran sannolikt minst dubbelt så stor. Luftvärnsregementet har i jämförelse med andra regementen behållit möjligheten att förlägga soldater i kasernerna, vil-

ket kan innebära att vi får i uppdrag att utbilda soldater åt andra förband.

En av de större utmaningarna i att utbilda en större numerär är att det unga befälet inte har erfarenhet av att utbilda i större enheter (40-mannaplutoner och "en övar många"). Även vårt utbildningsregelverk måste ändras för att möjliggöra rationell utbildning i större volymer.

Sammanfattningsvis är det nu mycket stimulerande att jobba i Försvarsmakten. Under övning Aurora lyckades regementsförvaltaren (Per Ljungnér) och undertecknad hitta en paus för en kopp kaffe. När jag skulle betala svarde caféägaren: "Det behövs ej, jag tycker försvaret är viktigt. Jag bjuder på kaffet." Något motsvarande har inte hänt mig under 33 år i rikets tjänst.

BV 410 med RBS 98.

Lars Lindén
Ställföreträdande chef
Luftvärnsregementet,
fd officer vid IB 16

Anekdoter från förr...

Att fråga rätt...

En regementschef på 1920–30-talet får se två malajer mitt på I 16:s kaserngård, utförande något slag av arbete utan alltför stor brådska. Chefen rider dit och räknar med att de värnpliktiga skall utföra något slags hälsning, men detn utebliver, varför chefen ryter till: "Vet ni vem jag är?"

Intet svar – bara gapande munnar. Chefen rider bort. När han kommit en bit på väg, utbrister den ene malajen: "Va va de för en stolle, som rider omkring och inte vet vem han är?"

Arvid Panzio

Årsmötestalare: Pablo Wiking-Faria

Vid årsmötet 20 april håller Pablo Wiking-Faria (bilden) föredrag om "Kulknappen och Karl XII:s död". Årets kamratresa går till Norge 30 augusti-2 september. På resan besöker vi bland annat Fredrikstens fästning, där Karl XII stupade. Var det en svensk eller en norsk soldat som sköt mot kungen? Svaret på denna fråga kan kanske Pablo Wiking-Faria ge. Pablo är 1:e antikvarie vid Hallands kulturhistoriska museum på Värbergs fästning och arbetar med historisk forskning. Kulknappen finns utställd på Värbergs fästning.

FOTO: ANNIKA KARLBOM, HN

Landalabarackerna revs till slut

I 2015 års tidning skrev vi att Landalabarackerna skulle rivas i nutid. Nu, 2017, är det gjort. Foton från 2015 och 2017, i båda fallen med Lars Ahlberg som fotograf.

En museipedagogs fältarbete

”Om publiken inte kan komma till museet, då får museet komma till publiken”.

Garnisons- och Luftvärnsmuseet, vårt 91:an-museum i Halmstad, visar sina utställningar för nya besökare varje år. De som är nyfikna på samlingen men inte kan ta sig till museet, kan botanisera bland många av museiföremålen på internet: www.digitaltmuseum.se.

Nu erbjuder museipedagog Andreas Persson även föreläsningar som bygger på museets föremål och utställningar. Mest efterfrågad är *Världskrig – och en brudklänning* om beredskapstidens Halland. Så – den som inte har möjlighet att boka en guidad visning av utställningen på Noréensvägen i Halmstad, kan i stället boka en föreläsning på önskad ort.

Under 2017 genomförde museet omkring 40 föreläsningar runt om i Halland, bland annat genom Hallands bildningsförbund. ”Om

FOTO: ANDREAS PERSSON

Intresserade åhörare lyssnar på museipedagog Andreas Persson.

publiken inte kan komma till museet, då får museet komma till publiken!” hälsar Andreas, som den intresserade kan nå på epostadress: andreas.persson@91anmuseum.se.

Caroline Pamucina

Framåt för soldathemmet

FOTO: JAN ERIK NORDBERG

Soldathemmet i Halmstad har haft ett bra 2017. Vi har sett en ökning på allt från rekryter till veteraner och det är vi glada för.

Efterfrågan på luncher har ökat, intresset för butikens har blivit större efter att det spridits att den finns och även uthyrningen av lokaler har stigit. Idrottsföreningar, pensionärsföreningar, fordonsveteraner, hemslöjdare och många fler har hittat hit under året.

Enligt vår statistik har vi under året haft ca 22 000 besök.

Kvällstid har vi haft fler föreläsningar, studiecirkel och anhörig- och veteranträffar. Vi har även anordnat studiebesök för denna målgrupp med bland annat visning av gamla ledningscentralen som ligger inuti Galgberget.

I juni hade vi besök av 200 veteraner under det nordiska kamratföreningskonventet som

hölls i Halmstad. Som verksamhetschef på soldathemmet hade jag även förmånen att få delta i många av de aktiviteter som anordnades i samband med konventet.

Jag har även deltagit några dagar under veteranmarschen (sträckan Umeå-Skellefteå), två dagar på Gotland under Aurora och på Sveriges största veteranträff, ÖS, i Ringenäs under juli.

Under 2017 har samarbete startat med militärrabatt och veterankalendern. Kalendern har vi till försäljning på soldathemmet. Den finns i begänsad upplaga, så skynda fynda!

Vi ser fram emot ett aktivt 2018 i Halmstad. Under våren blir det ett antal föreläsningar med olika teman. Vi kommer att rusta upp soldathemmet med nya möbler i restaurangen samt diverse ny teknik. Eftersom värnplikten inleds räknar vi med att antalet besök också ökar under året. Vi hoppas även kunna erbjuda fler utbildningar och bredare fritidsverksamhet.

Anneli Svensson

ÖPPETTIDER

Soldathemmets öppettider under våren:

Måndag – torsdag 8-14

Fredag 8-13

Måndag- och onsdagskvällar 18-21

Hågkomster som militärpastor

– några år på 80-talet vid Kungliga Hallands regemente

Det började med ett brev som damp ner från Domkapitlet i Göteborgs stift. Jag förordnades att under fyra timmar i veckan vara militärpastor vid I 16 i Halmstad.

Min tjänst som kyrkoherde i Söndrums och Vapnö församlingar och samtidigt kontraktsprost i Halmstad gav mig mer än nog av uppgifter men fyra timmar skulle väl alltid gå att klämma in. Dessutom lockades jag av uppdraget. Jag insåg snart att uppgiften berodde på vad jag gjorde av det och vilka prioriteringar som behövdes. Det där med fyra timmar var en skrivbordskonstruktion från Göteborgs horisont.

Dessutom fick tjänsten en extra dignitet när hertigen av Halland, prins Bertil, spände ögonen i mig och sa: ”Du vet väl att jag är hedersöverste vid regementet, så gör ett bra jobb!”

Det blev också några fina år i en miljö som jag trivdes gott i. Förstående och uppmuntrande förbandschefer, synnerligen professionell personal och många möten med nyfikna och vetgiriga, ibland rätt modstulna värnpliktiga. Det var ju på den tiden då det fanns gott om sådana. Nu kommer de tillbaka även om det inte sker genom en allmän värnplikt.

Flottiljpastor

Ett tag fick jag också vikariera som flottiljpastor på F 14. Vid en examensdag för nyblivna kadetter med tal av flygvapenchefen dirigerades musikkåren av den legendariske Egon Kjerrman. Han var noga med att i god tid få veta vilka psalmer jag tänkte välja vid korum.

Det blev många samtal med både värnpliktiga och befäl, spännande krigsförbandsövningar, korum i fält på Nyårsåsen och på

Mästocka. Särskilt minns jag utbildningar och samtal i ”kris och krisberedskap”. Där emot kände jag aldrig någon större entusiasm för det ädla ämnet krigsgravtjänst.

Gott och nära samarbete hade jag med personalvårdskonsulenten Per Mars och hans duktiga kollegor. Pers fysionomi påminde om en präktig preussisk lantjunker med ett mycket gott hjärta. Majoren Carl-Gustaf Bergensträhle blev också en nära vän och en verklig dörröppnare för mig. Sommarkvällarna vid Landalassjön minns jag särskilt.

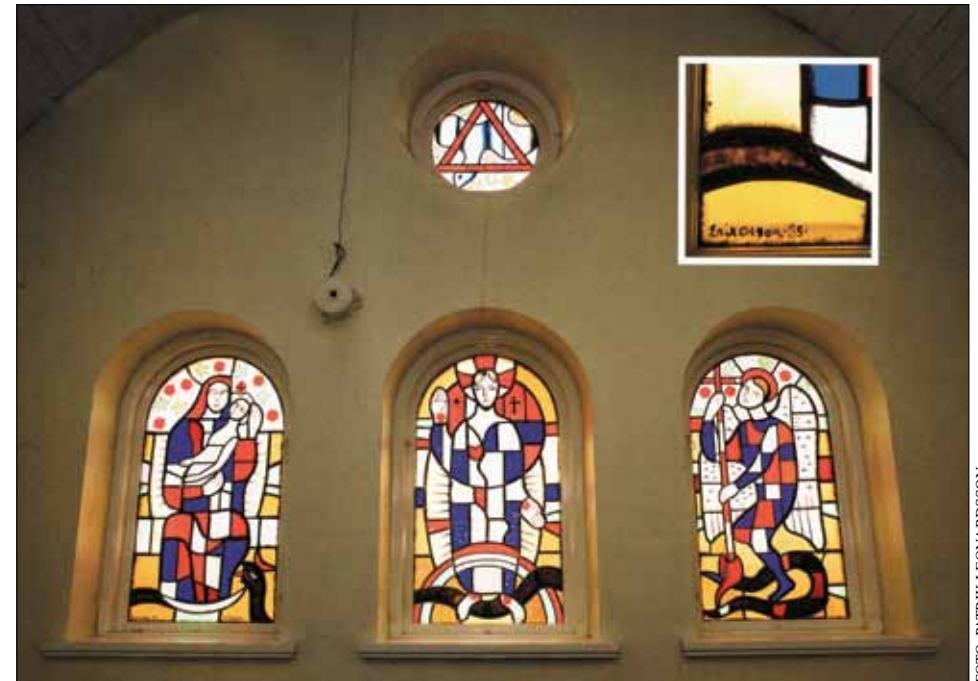
Välordnat kaos

Majorens kontor var en upplevelse i sig. Det låg allt möjligt och omöjligt spritt över skrivbord, stolar och golv. För mig var det en röra utan like men den gode ”C-G” hade stenkoll på varenda pryl. Det sades att det var förbjudet att städa hans rum. Sant eller inte!

Som sann traditionsbärare var han idégivare och upphovsman till att det nu så populära 91:an-museet blev verklighet.

Soldaterinran avslutades alltid med korum. Några gånger ägde det rum på kaserngården men oftast förlade vi högtiden till Söndrums eller Vapnö kyrka, med efterföljande kyrkkaffe för värnpliktiga och anhöriga i Söndrums församlingsgård.

På den tiden bodde som pensionär i församlingen generalen Tage Olihn. Jag bjöd alltid in honom till högtiden och han kom med glädje. Vid ett tillfälle sade en värnpliktig efteråt: ”Det var nog så nära en general man någonsin kommer!”

Erik Olsons glasfönster i kyrksalen. Fotot hämtat från boken ”Kasernerna på Galgberget”.

Efter en övning i den gamla kyrksalen sade C-G Bergensträhle till mig: ”Tycker du inte att vi borde göra något åt fönstren uppe på läktaren? De borde få en konstnärlig utsmyckning. Det ser så fattigt och futtigt ut!”

Sagt och gjort. Vi tog kontakt med Erik Olsson, Halmstadgruppens nestor. Han var rätt krasslig när vi besökte honom och framförde vårt ärende, men livades upp vid vår förfrågan och sade med glimten i ögat: ”Det vore ju en kompensation för att de en gång satte mig i arresten!”

Sista verket

Dagen efter ringde Erik och bad mig komma. Skisser låg framtagna. Han hade arbetat hela natten på dem. Genom duktiga glasmästares hjälp kunde vi inviga kyrkfönstren vid den årliga nyårsandakten. Hedersgäster var konstnären med hustru Solvig och dottern Viveka

Bosson. Detta blev Erik Olsons sista verk. Inte ett öre ville han ha för arbetet. En och halv månad senare gick han ur tiden.

När jag senare i livet mönstrade på HMS Carlskrona som fartygspastor på en långresa sade fartygschefen till mig: ”Inställ dig i morgon kl 8 i babords lektionssal för att underlättas och undervisas om marina traditioner! Det är nödvändigt för den som kommer från infanteriet!”

Det blev också ett och annat nytt som jag aldrig lärt mig på Kungliga Hallands regemente.

Dan Hagung
F d regementspastor vid I 16

MEDLEMSINFORMATION

Gemytliga bilder från Finlandsresan 30 augusti-3 september 2017. Foto: Claes Norelöv.

- Kamratföreningens **årsmöte** är fastställt till fredagen den **20 april 2018 kl 18.00**.
- **Film (DVD) från resan till Finland 30/8-3/9 2017 och Nordiska militära kamratföreningsmötet** i Halmstad 14-18 juni 2017 kan beställas från Lars Björk, lars.bjork@forsvarsutbildarna.se, alternativt via postadress (se omslagets baksida). Pris endast 50 kr/film.
- Kamratföreningen har en ny modernare hemsida – www.i16.se
- **Veterandagen** den 29 maj 2018 blir den första officiella flaggdagen.
- **Nordiska militära kamratföreningsmötet 2019** äger rum 13-16 juni i Elverum, Norge.

Medlemskap

Vill du bli medlem? Kontakta Håkan Söderberg, haksod11@gmail.com. Medlemsavgiften är endast 100 kr per år. Plusgiro 26 27 24-8, ange namn så att kassören ser vem som har betalat. Ständiga medlemmar får gärna stödja tidnings- eller kamratfonden, plusgiro 26 27 24-8.

Medlemmar

Vår förening består i dag av 656 ständiga medlemmar, 342 årsmedlemmar, sju hedersledamöter och en hedersmedlem – totalt 1 006.

Nya medlemmar 2017

Under 2017 har vi fått 20 nya medlemmar, vilka hälsas hjärtligt välkomna!

Margret Axelsson, Simlångsdalen • Ulla-Britt Block, Askim • Anna Chronier, Halmstad • Håkan Eriksson, Halmstad • Christian Gellert, Halmstad • Dan Hagung, Halmstad • Hans-Fredrik Hansson, Skurup • Krister Jacobsson, Halmstad • Susanne Johansson, Fjärås • Erik Karlsson, Torup • Birgitta Magnusson, Herräng • Torbjörn Malmkvist, Halmstad • Ulrika Olander Einarsen, Laholm • Kristian Pernevell, Skällinge • Andreas Persson, Halmstad • Gunni Persson, Kvidinge • Ove Rydgren, Torslanda • Ulrika Stensson, Harplinge • Britt-Marie Toftfelt-Axelsson, Kungsbacka • Hans Zettby, Linköping

MEDLEMSINFORMATION

Resa till Norge

Bäste resenär 2018!

Välkommen till vår historiska kamratresa till broderlandet Norge.
Pris/person: "Smålandspris".

Preliminär resplan

<i>Torsdag</i>	Avresa Halmstad, Karl XII
<i>30/8</i>	Dynekilén, Fredriksten, Najaden
<i>Fredag</i>	Stadsrundtur i Oslo, svenska
<i>31/8</i>	ambassaden, Akershus, Hjemmefrontmuseet
<i>Lördag</i>	Fästning Oscarsborg, Holmen-
<i>1/9</i>	kollen, Vigelandsparken
<i>Söndag</i>	Grunnebohed, Västgöta Dals
<i>2/9</i>	regemente, åter Halmstad 16.00

Totalpris per person och exakta besöksmål i södra Norge och norra Bohuslän är i skrivande stund inte fastställda.

Föranmälan, d v s inbetalning av anmälningsavgiften 500 kr, skall vara gjord senast 27 mars. Plusgiro 26 27 24-8, ange namn. Slutlig inbetalning senast 29 juni.

Se bifogad reseanmälan för information om pris med mera.

Lars Björk

Fredrikstens fästning.

Sänkningen av kryssaren Blücher.

Hjemmefrontmuseet.

Har du något att berätta?

Artiklar, artikelförslag och anekdoter mottages tacksamt.

Kontakta Bo Westman:

Tel: 0730-21 90 50

Epost: bossebus213@hotmail.com

Hallands Regementes och Hallandsbrigadens Kamratförening

Box 515, 301 80 HALMSTAD. Plusgiro 26 27 24-8.

Hemsida: <http://www.i16.se/>

KONTAKTPERSONER

Gunnar Ohlsén • Tel 073-314 75 82 • Epost gunnarohlsen@spray.se

Klubbmästare: Lars Folkesson • Tel 035-384 56 • Epost lars.folkesson@mil.se
Veteraner: Bo Westman • Tel 0730-21 90 50 • Epost bossebus213@hotmail.com

Ett stort och varmt **TACK** för alla penninggåvor som kommit kamratfonden och tidningsfonden till del under det gångna året!

Vissa av våra medlemmar har tyvärr glömt att meddela namn, och vissa andra har betalat årsavgift trots ständigt medlemskap. Dessa medel har tillförts tidningsfonden.

Michael Abrahamsson, Halmstad
 Anders Adolfsson, Helsingborg
 Bo Alfredsson, Varberg
 Lennart Almqvist, Halmstad
 Seved Almqvist, Lund
 Staffan Anckar, Gullbrandstorp
 Leif Andersson, Gullbrandstorp
 Rune Andersson, Halmstad
 Ingemar Andreasson, Eldsberga
 Per Gunnar Andréasson, Lund
 Per Asklund, Laholm
 Erland Artbäck, Kullavik
 Torsten Atterbom, Särö
 Bertil Augustsson, Kristinehamn
 Clarence Axelson, Simlångsdalen
 Rolf Axius, Halmstad
 Lars Bastholm, Halmstad
 Bengt Bengtsson, Hishult
 Lars B Bengtsson, Drottningsskär
 Leif Bengtsson, Höllviken
 Rolf Bengtsson, Halmstad
 Conny Benjaminsson, Falkenberg
 Inger Benjaminsson-Kindberg, Falkenberg
 Leif Bergqvist, Västerås
 Bo Bernhill, Helsingborg
 Ingemar Birgersson, Laholm
 Lauritz Björk, Sjöbo
 Lars-Erik Blank, Halmstad
 Leif Blommegård, Getinge
 Leif Bramsell, Båstad
 Sture Brink, Halmstad
 Lars R Broström, Halmstad
 Jan Börjesson, Varberg
 Lennart Börjesson, Varberg

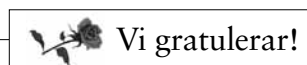
Ingemar Carlsson, Täby
 Göran Carlsson, Ullared
 Hans L Carlsson, Helsingborg
 Kenneth Carlsson, Getinge
 Stefan Carlsson, Torup
 Sten-Erik Carlsson, Halmstad
 Hans Christensson, Halmstad
 Staffan Christiansson, Halmstad
 Bo Criwall, Halmstad
 Leif Cronholm, Halmstad
 Maj-Britt Cronholm, Halmstad
 Lars Cronqvist, Steninge
 Per Dahlöf, Råå
 Erik Danielsson, Kungsängen
 Mats Dörning, Steninge
 Sven Dörning, Halmstad
 Ulf Edström, Djursholm
 Krister Edvardson, Halmstad
 Bengt Ekberg, Oskarström
 Iris Eklund, Halmstad
 Rolf Eklund, Halmstad
 Sven Elfström, Varberg
 Göran Ericsson, Halmstad
 Bent Eriksson, Halmstad
 Claes Eriksson, Ängelholm
 Kerstin Eriksson, Haverdal
 Lennart Eriksson, Kullavik
 Lennart Eriksson, Kvibille
 Mats Eriksson, Solna
 Mats Eriksson, Varberg
 Bo Erlandsson, Kvibille
 Harald Erling, Rydebäck
 Thomas Eskilsson, Falkenberg
 Gunne Ewald, Halmstad
 Jens Flenner, Gullbrandstorp

Martin Folestam, Limhamn
 Lars Folkesson, Halmstad
 Ulf Fredriksson, Saltsjöbaden
 Bo Fritzon, Varberg
 Anna-Lena Frölid, Oskarström
 Thomas Frölid, Oskarström
 Bo Gardahl, Halmstad
 Ingemar Gottfridsson, Laholm
 Carl Fredrik Graf, Halmstad
 Gert Grotte, Halmstad
 Christer Gunnarsson, Halmstad
 Erling Gunnarsson, Kungsbacka
 Gunnar Gustafsson, Mölle
 Lars Gustafsson, Halmstad
 Arne Gustavsson, Falkenberg
 Mats Göransson, Gullbrandstorp
 Nils-Erik Haag, Bandhagen
 Niclas Haglund, Varberg
 Hans Hallberg, Falkenberg
 Johan Hallonsten, Stockholm
 Anders Hansson, Oskarström
 Bertil Hansson, Halmstad
 Hans-Olof Hansson, Våxtorp
 Jan-Erik Heiner, Halmstad
 Bertil Helgesson, Laholm
 Bo Hervén, Simlångsdalen
 Peter Hjelm, Halmstad
 Curt Hornwall, Karlstad
 Kenneth Hulander, Halmstad
 Bengt Hultén, Harplinge
 Börje Hyllén, Helsingborg
 Bo Hökfelt, Kungsbacka
 Agne Ivarsson, Ullared
 Ronny Jacobsson, Mellbystrand
 Ingvar Jakobsson, Tvååker

Birgitta Johansson, Halmstad
 Erik Johansson, Kungsbacka
 Ingemar Johansson, Halmstad
 Ingvar Johansson, Falkenberg
 Karl-Gustav Johansson, Halmstad
 Kjell-Anders Johansson, Falkenberg
 Yngve Johansson, Kristinehamn
 Lars Josefson, Stockholm
 Ulf Josefsson, Halmstad
 Sven Jägervall, Halmstad
 Göran Järnebrant, Sundbyberg
 Bo Karlsson, Sennan
 Hasse Karlsson, Torup
 Lars-Arne Karlsson, Gullbrandstorp
 Kurt Kaschner, Skummeslövsstrand
 Carl-Gustaf Kjellman, Halmstad
 Claes Kramer, Åled
 Roland Kramer, Halmstad
 Erik Kristiansen, Halmstad
 Bertil Kristiansson, Eldsberga
 Christina Laike-Bramsell, Båstad
 Leif Larsson, Halmstad
 Magnus Larsson, Oskarström
 S Orvar Larsson, Halmstad
 Magnus Lavman, Gnesta
 Peter Leo, Djursholm
 Benkt Lindström, Förslöv
 Bengt-Göran Ludvigsson, Oskarström
 Lars-Olof Ludvigsson, Hamburgsund
 Göran Lundahl, Skottorp
 Jan Lundblad, Oskarström
 Roland Lundén, Oskarström
 Erik Lundgren, Halmstad
 Leif Lundin, Halmstad

Harry Lundqvist, Hajom
 Anders Löfgren, Hajom
 Lars Malmberg, Åled
 Ulf Malmsten, Hovås
 Lars Memmi, Halmstad
 Per Nastell, Halmstad
 Göran Nilsson, Halmstad
 Göthe Nilsson, Halmstad
 Kjell-Åke Nilsson, Hjärnarp
 Lennart Nilsson, Varberg
 Benny Nord, Halmstad
 Torleif Nordgaard, Halmstad
 Rolf Norr, Holm
 Harriet Ohlsson, Mölle
 Ingvar Ohnell, Fjärås
 Hans-Börje Oskarson, Åsa
 Lars-Gunnar Oskarson, Halmstad
 Bengt Arne Palm, Falkenberg
 Ingemar Paulsson, Halmstad
 Thomas Persson, Ytterby
 Lars Pålsson, Halmstad
 Stefan Quist, Halmstad
 Per-Olof Qvist, Gullbrandstorp
 Percy Romberg, Halmstad
 Olle Rosengren, Linköping
 Greger Rydén, Halmstad
 Johan Rydén, Fjällbacka
 Stefan Röjelid, Halmstad
 Tyko Rös, Steninge
 Catharina Sjöholm, Halmstad
 Rune Sjöholm, Halmstad
 Roul Sjölin, Halmstad
 Kjell Sjövald, Falkenberg
 Ulf Staveryd, Laholm
 Eva Stensson, Laholm

Matts Stensson, Laholm
 Roland Stensson, Träslövsläge
 Christina Stjernfeldt, Norrköping
 Stefan Svensson, Halmstad
 Sven-Olof Svensson, Örebro
 Bo Söderberg, Linköping
 Håkan Söderberg, Ugglarp
 Sven Thelander, Oskarström
 Krister Thelin, Frankrike
 Ronny Torstensson, Halmstad
 Rolf Täljegård, Halmstad
 Jan-Erik Uhrberg, Halmstad
 Lars Undin, Halmstad
 Carl-Gustaf von Mentzer, Nygård
 Carl Johan von Mentzer, Halmstad
 Ulf B Wadsten, Getinge
 Göran Wahlqvist, Moholm
 Irené Wallefors, Getinge
 Jarl Wallefors, Halmstad
 Håkan Wallin, Halmstad
 Lena Wallin, Kristianstad
 Christer Wanlert, Halmstad
 Lennart Wennberg, Huddinge
 Kenth Wessberg, Halmstad
 Göran Wetterlundh, Halmstad
 Stig Wetterstrand, Halmstad
 Kenneth Wijk, Oskarström
 Björn Winberg, Halmstad
 Rolf Wittesjö, Vittsjö
 Jan Wozniak, Halmstad
 Arne Yngvesson, Glommen
 Ingrid Åhed, Halmstad
 Kjäll Åhed, Halmstad
 Erik Österberg, Varberg

April 2018

02	Gunnar Johansson	75	13	Richard Mjöbring	90	22	Stig-Allan Jönsson	90
04	Lennart Levin	75	15	Torleif Nordgaard	75	23	Jan-Erik Martinsen	70
07	Harriet Ohlsson	90	16	Ursula Jörnbo	50	26	K B Bjering	90
07	Clarence Axelson	75	17	Kjell-Anders Johansson	60	28	Roul Sjölin	85
09	Lars-Ola Trollér	70	18	Lars-Olof Ludvigsson	70	28	Pehr Hoel	60
09	Marianne Hagslätt	60	20	Sten-Erik Carlsson	70	30	Ove Rydgren	80

Maj

01 Mats Tornell	70
02 Rune Olausson	80
03 Kent Bengtsson	80
09 Lars-Olof Berg	60
10 Bodil Henningsson	80
11 Monica Carlsson	70
12 Sven Jägervall	70
14 Lennart Rydén	70
15 Britt Holm	75
15 Stefan Urhagen	50
17 Gunnar Strandqvist	100
19 Leif Knutsson	60
20 Olle Schön	85
21 Thomas Andersson	60
24 Dick Samuelsson	75
26 Rune Morell	90
26 Bengt Strutz	85
29 Oskar Kjell	40
30 Gösta P Eriksson	95
31 Bengt Ekberg	80

Juni

02 Rune Karlsson	80
10 Catharina Sjögren	60
11 Ylva Johansson	75
12 Göran Lundahl	70
15 Per Sjöswärd	85
15 Bengt Truedsson	80

Juli

01 Per-Olof Qvist	80
03 Erland Artbäck	90
04 Ingrid Broberg	75
08 Bertil Kristiansson	70
10 Jan Thorsson	50
14 Göran Nilsson	70
14 Åke Madsen	60
17 Rolf Norr	85
19 Margit Johanson	90
20 Jan Falkson	60
20 Mats Nilpe	60
23 Seved Almqvist	90
24 Ingemar Gottfridsson	70

Augusti

03 Conny Hansen	50
04 Kenth Wessberg	80
13 Lars Karlson	75
13 Olle Persson	70
15 Ulrika Börjesson	50
18 Lars Gunnar Carlsson	70
22 Sonny Norrman	50
24 Claes Lydén	60
31 Björn Winberg	70

September

02 Staffan Cederstrand	50
04 Christer Hermansson	50
07 Lars Kärral	85
09 Ulf von Roth	85
10 Kenneth Carlsson	75
11 Peter Carlsson	75
11 Inger Benjaminsson-Kindberg	70
13 Bengt Selander	95
15 Ingemar Andreasson	60
16 Bertil Hansson	90
21 Mats Hedberg	75
23 Thomas Wigström	70

Oktober

01 Thommy Malmer	60
02 Ulf Edström	90
02 Mikael Olsson	50
08 Nils-Olof Olofsson	90
09 Margareta Hackberg	70
11 Claes Kramer	70
11 Gabor Zalavari	50
14 Christina Laike-Bramsell	70
17 Jörgen Strid	70
18 Birgitta Walldén	75
19 Iris Eklund	75
25 Thomas Persson	75
26 Lennart Almqvist	80
27 Kurt Hansson	80
28 Kjell Bergström	75
28 Per Muhr	70
28 Håkan Bengtsson	60
29 Nils-Erik Axén	90

November

01 Krister Jacobsson	70
06 Stefan Qvist	60
15 Karl Gustaf Svensson	95
17 Yngve Amonsson	95
17 Bertil Helgesson	80
17 Kenneth Hulander	75
18 Jan Wozniak	85
18 Jan Wozniak	85
21 Peter Hjelm	50
23 Christian Goos	85
27 Dorothy Gustafsson	75
27 Gudrun Eidergård	70
29 Arne Andersson	75
30 Krister Hansson	60

December

02 Bo Chronier	80
06 Lars-Erik Jansson	80
12 Roger Wahlbeck	50
14 Ulf Hägglund	75

15 Bengt-Göran Ludvigsson	75
16 Paul Degerlund	70
17 Bengt-Ove Olsson	60
17 Jan Sylvé	50
19 Thomas Gustafsson	60

Januari 2019

05 Lars Gustavsson	80
07 Sven Dahlgren	85
15 Inga Hemningagård	80
16 Lars Johan Svensson	70
25 Gunnar Leoj	75
25 Kurt Karlsson	70
26 Per Nilsson	70

Februari

03 Mats Eriksson	75
04 Irene Hedman	75
05 Hans-Olof Pettersson	70
07 Lennart Karlsson	75
08 Sune Fors	80
14 Sven-Gunnar Andersson	80
14 Erling Johansson	70
15 Leif-Henrik Andersson	70
17 Marianne Nilsson	75
18 Berndt Åkesson	75
22 Ingemar Johansson	70
23 Lars Pålsson	75
23 Mats Dahl	50

Mars

01 Heikki Ingman	85
01 Lars-Magnus Helgegren	75
07 Mari-Anne Larsson	70
08 Simon Johansson	60
10 Erling Gunnarsson	70
10 Kenth Sundgren	70
12 Raymond Brisenfeldt	80
12 Stefan Olsson	60
14 Dieter Friedrich	80
14 Sten Engelheart	75
15 Bengt-Åke Andersson	70
15 Thomas Mårtensson	60
18 Eva-Marie Gustavsson	60
20 Christian Wahl	70
22 Bengt-Åke Andersson	65
27 Jan-Olof Karlsson	70
29 Orvar Bengtsson	80
29 Lars Carlsson	60
30 Stig Olsson	85